ORSA KOMMUN

Årsredovisning 2019

ORSA KOMMUN

Omslagsbild: Julius Aspman

Innehåll

Hit gick skattepengarna 2019 4

Inledning

Kommunstyrelsens ordförande 5
Orsa kommuns vision och värdegrund 6
Förvaltningsberättelse 7
Målredovisning 15
Personalredovisning 22

Verksamheter

Kommunfullmäktige.....25
Kommunstyrelse 27
Utskott för strategi (service och utveckling) 29
Utskott för samhälle 31
Utskott för lärande 33
Utskott för omsorg 35
Mora Orsa miljönämnd 37
Byggnadsnämnd och
stadsbyggnadsnämnd Mora Orsa 39
Gemensamma nämnder och samverkan..... 41
Sammanställd redovisning 47
Orsa Vatten och Avfall AB..... 48
Nodava AB..... 50
Orsabostäder AB 52
Orsa Lokaler AB..... 54
Brandkåren Norra Dalarna..... 56

Räkenskaper

Kommunens driftredovisning 58
Kommunens investeringsredovisning 58
Resultaträkning 59
Noter till resultaträkning..... 60
Balansräkning 62
Noter till balansräkning.....63
Kassaflödesrapport 70
Noter till kassaflödesrapport 71
Redovisningsmodell.....73
Redovisningsprinciper 2019 74

Revisionsberättelse.....76

Hit gick skattepengarna 2019

100 kr i skatt till Orsa kommun fördelades så här:

2019	2018	
29,41 kr	28,53 kr	Äldre- och handikappomsorg
19,57 kr	19,54 kr	Grundskola och fritidsverksamhet
10,26 kr	9,41 kr	Gymnasienämndsverksamhet
8,19 kr	7,77 kr	Förskola
6,81 kr	6,63 kr	Stödfunktioner, administration, utvecklingsmedel med mera
5,71 kr	5,07 kr	Individ- och familjeomsorg
5,32 kr	6,76 kr	Pensioner
2,71 kr	2,92 kr	Gata och park
2,21 kr	2,32 kr	Fritidsverksamhet
2,10 kr	3,04 kr	Årets resultat
2,08 kr	1,90 kr	Försörjningsstöd
1,55 kr	1,54 kr	Räddningstjänst
1,46 kr	1,54 kr	Kulturverksamhet och bibliotek
1,43 kr	1,08 kr	Arbetsmarknadsåtgärder
1,04 kr	1,05 kr	Musikskolan
0,92 kr	1,02 kr	Byggnadsnämndsverksamhet
0,45 kr	0,50 kr	Turism
0,44 kr	0,45 kr	Miljö- och hälsoskydd
0,38 kr	0,37 kr	Föreningsbidrag
0,35 kr	0,32 kr	Näringslivsåtgärder
0,16 kr	0,15 kr	Vatten och avlopp
0,10 kr	0,11 kr	Kollektivtrafik
-0,05 kr	-0,11 kr	Ränteintäkter
-0,52 kr	-0,79 kr	Övrigt
-2,08 kr	-1,12 kr	Integration
100,00 kr	100,00 kr	

Med sikte på 2050!

Av alla goda resultat som vi nått under året vill jag särskilt lyfta fram företagsklimatet, och den fantastiska klättringen i Svenskt Näringslivs ranking till plats 80 när företagarna själva anger hur de upplever företagsklimatet. Till resultatet har alla bidragit, såväl den kommunala organisationen som företagarna själva i en positiv spiral. Den energi och det engagemang som finns hos företagare och i företagen i Orsa är så viktig för att bygga framtidstro och stolthet.
Årets i särklass största och viktigaste beslut är det om byggnation av ett nytt särskilt boende som ska ersätta våra två nuvarande enheter. I nuvarande Lillåhem kommer vi att kunna skapa många nya lägenheter i trygghetsboende. Framtiden innebär en ökad andel äldre i vår kommun, och vi behöver förbereda oss genom att skapa tillräckligt många platser. Därför är det här beslutet så viktigt!
Till årets mest intressanta arbete hör Vision Orsa 2050. Syftet med visionen är att den ska engagera, utmana och inspirera till utveckling av Orsa. Den ska förena och ge riktning för utvecklingen av kommunens verksamheter och vara ett verktyg och möjliggöra samtal om en värld i förändring. Kommunstyrelsen har genomfört seminarier, medborgardialoger och träffat alla elever mellan årskurs fyra och nio i alla våra skolor. Beslut om visionen tas i början av 2020.

Ekonomin är fortsatt stabil, även om avmattningen i konjunkturen innebär lägre intäkter jämfört med för några år sedan. På nationell nivå är det nästan en tävlan mellan partierna om vem som är mest för att kommunerna ska få mer resurser. Framåt tornar orosmolnen upp sig när behoven ökar samtidigt som påfyllningen av personer in i arbetsför ålder minskar. Färre ska försörja fler. Den här framtidsutmaningen står på agendan i stort sett vid varje möte på såväl nationell som regional och kommunal nivå när den offentliga ekonomin diskuteras. Det gäller att vara förberedd, att jobba med ständig effektivisering och förenkling av arbetet, vara öppen för den nya digitala tekniken och att prioritera.

Vi kan konstatera att vi med gemensamt ansvarstagande för en sund ekonomi och goda insatser från våra medarbetare har ett bra utgångsläge ekonomiskt i jämförelse med många andra kommuner. Tack för bra jobb!

Mikael Thalin
Ordförande i kommunstyrelsen

Orsa kommuns vision och värdegrund

Värdegrund

Orsa – helt enkelt
Min uppgift är att se till att det blir så enkelt som möjligt för våra medborgare.

Respekt
Jag respekterar mina medmänniskor.

Samarbete
Jag är en del av en större helhet och hittar lösningar tillsammans med andra.

Ansvar
Jag har ett ansvar att handskas varsamt med våra resurser för att skapa ett bra och hållbart samhälle.

Vision

Orsa är en naturnära plats där folk trivs och vill bo. Våra verksamheter håller hög kvalitet och det känns tryggt att använda sig av dem. Vårt rika och mångsidiga kulturarv har grundat vårt goda rykte som musikkommun.

Vi har en tydlig roll i arbetet med att utveckla regionen. Orsa har korta beslutsvägar och krånglar inte till saker. Det gör oss väl förberedda att möta samhällets förändringar utan att tappa hållbarhetstänkandet.

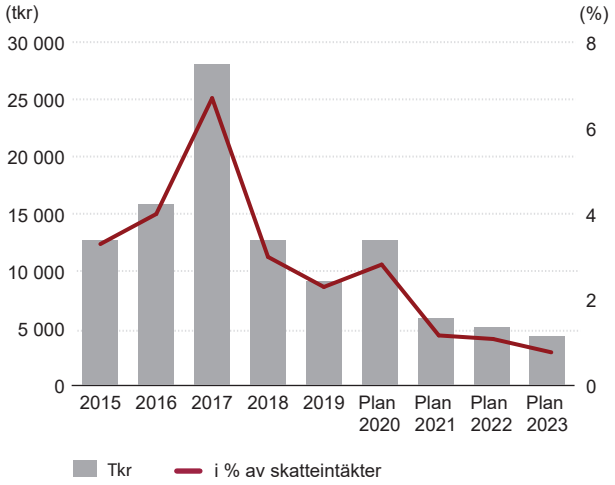
Vi har ett välmående näringsliv som är attraktivt för både tjänsteföretag och producerande företag. Vi är en av landets mest kända turistorter.

Detta har blivit möjligt genom ett fantasirikt och nyfiket förhållningssätt, präglat av humor och en gnutta galenskap.

Förvaltningsberättelse

Årets resultat, budget och plan

Orsa kommuns resultat uppgick till drygt 9 mkr vilket var något sämre än budgeterade 9,6 mkr.

Att vi inte klarade vårt budgeterade resultatmål kan främst förklaras av att kommunen täckt kostnader för det kommunala fastighetsbolaget Orsa Lokaler AB för projekteringskostnader för det nya särskilda boendet som planeras. Det har varit flera turer i ärendet och tidigare planer har förkastats eller ändrats vilket medfört att utlägg som bolaget haft inte har något bestående värde.

Därutöver blev det ett större underskott i den gemensamma gymnasienämnden (Mora-Orsa-Älvdalen) där Orsa får stå för sin andel av underskottet. Tillsammans uppgick dessa två obudgeterade poster till 6,5 mkr, och med detta i beaktande får vi ändå vara nöjda med att vi nästan nådde vårt budgeterade resultat.

Liggande budget och plan t o m år 2023 ligger i fas med kommunens ekonomiska mål, att resultatet över tid skall uppgå till minst 1,5 % av skatter och generella stats- och utjämningsbidrag. Det bör observeras att f r o m år 2021 sjunker dock resultatet enligt liggande plan markant.

Nämnderna redovisade ett samlat underskott om 6,3 mkr, hade inte de två obudgeterade posterna belastat dem så hade de tillsammans redovisat ett mindre överskott.

Att vi trots dessa oväntade kostnader ändå nästan klarade budget beror på finansförvaltningen som hade ett överskott på 5,7 mkr. De större avvikelser som bidrog till överskottet är vårt delägande i Oreälvens Kraft AB som bidrog med 1,2 mkr på grund av hög produktion och höga elpriser, semesterlöneskulden minskade med 1,1 mkr, pensionskostnaderna blev lägre än budgeterat 1,6 mkr samt att skatter och bidrag blev 1,9 mkr högre än budgeterat.

Av resultaträkningen framgår att verksamhetens intäkter minskade 2019 med drygt 6 mkr, främst beror det på minskade intäkter kopplade till migration. Verksamhetens kostnader ökade med knappt 5,8 mkr men då ingår de ”extrakostnader” som nämndes ovan. Avskrivningarna fortsätter att öka och merparten av ökningen beror på den fortsatta stadsnätsutbyggnaden.

Sammantaget innebär detta att verksamhetens nettokostnader ökade med drygt 13 mkr motsvarande 3,2 % samtidigt som skatter och statsbidrag ökade med drygt 10 mkr motsvarande 2,4 %.

Att verksamhetens nettokostnader ökar mer än skatteintäkterna är förstås inte hållbart i längden, men tack vare ett nytt kostnadsutjämningssystem som gäller från år 2020 och statliga beslut om att tillskjuta drygt 5 mdr till kommunerna förväntas skatteintäkterna öka med drygt 20 mkr under år 2020.

Det förändrade utjämningssystemet gynnar kommuner som Orsa som har sämre förutsättningar att bedriva kommunal verksamhet på lika villkor som t e x storstäder. Det extra tillskott som regeringen beslutat om för 2020 får ses som att staten har en ökande förståelse för vilka utmaningar kommunerna står inför, inte minst demografiskt med en åldrande befolkning, men också på grund av statliga krav och övervältrande av kostnader från stat till kommun.

Nu är det dock dessa förutsättningar som gäller och då är det ändå tacksamt att skatteintäkterna ökar betydligt mer under 2020 än föregående år.

Balanskravsutredning

Enligt lag ska kommunen upprätta en balanskravsutredning och denna ska enligt de redovisningsrekommendationer vi har att förhålla oss till upprättas på ett definierat sätt i tabellform.

Orsa kommun har sedan balanskravet infördes 2000 klarat balanskravet med undantag för två enstaka år och då har underskottet snabbt återställts kommande år. Under den senaste tioårsperioden har kommunen inte haft något underskott.

	Årets resultat enligt resultaträkningen, tkr	9 056
–	Samtliga realisationsvinster	0
+	Realisationsvinster enligt undantagsmöjlighet	0
+	Realisationsförluster enligt undantagsmöjlighet	0
–/+	Orealiserade vinster och förluster i värdepapper	–57
+/–	Återföring av orealiserade vinster och förluster i värdepapper	0
=	Årets resultat efter balanskravsjusteringar	8 999
–	Reservering av medel till resultatutjämningsreserv	0
+	Användning av medel från resultatutjämningsreserv	0
=	Balanskravsresultat, tkr	8 999

Kommunens finansförvaltning

Kommunens finansförvaltning tillförde 428 mkr som förbrukades enligt tabell nedan

Belopp i mkr			Budgetavvikelse		Procent av medlen	
	2019	2018	2019	2018	2019	2018
Kommunfullmäktige	2,4	2,6	0,5	0,1	0,6	0,6
Kommunstyrelse	27,5	7,6	–1,4	1,6	6,4	1,9
Utskott för strategi	19,0	29,0	–0,4	–1,0	4,5	7,1
Utskott för samhälle	43,4	49,8	–0,6	1,1	10,1	12,2
Utskott för lärande	165,4	154,8	–5,1	2,4	38,7	37,9
Utskott för omsorg	155,0	145,2	0,9	4,6	36,2	35,6
Miljönämnd	2,1	1,9	–0,2	–0,2	0,5	0,5
Byggnadsnämnd	4,1	4,4	0,0	–0,4	1,0	1,1
Delsumma	418,8	395,3	–6,3	8,2	97,9	96,9
Årets resultat	9,1	12,7			2,1	3,1
Summa	**427,9**	**408,0**			**100,0**	**100,0**

Totalt sett anslog kommunfullmäktige 412,5 mkr till nämnder och utskott, efter hänsyn till ej utnyttjad kompensation för förväntade löneökningar 2019. Nämnder och utskott förbrukade 6,3 mkr mer än vad som anslagits vilket kan förklaras av de två obudgeterade posterna om sammanlagt 6,5 mkr avseende Orsa Lokaler AB och Gymnasienämnden, som nämnts tidigare.

Vad gäller budgetavvikelser för respektive nämnd och utskott se vidare sid 25-46.

Koncernen

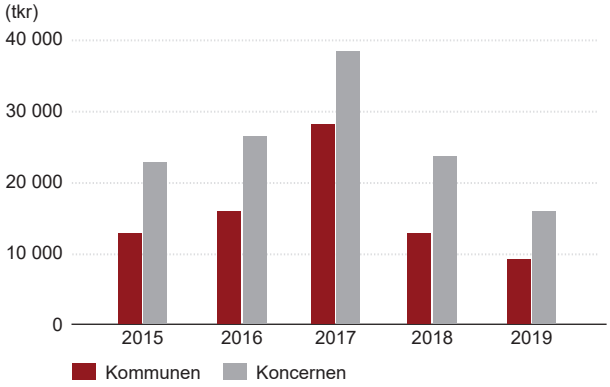
Delar av kommunens verksamhet bedrivs i dotterbolag. Kommunkoncernen består förutom av Orsa kommun av Orsabostäder AB, Orsa Lokaler AB och Orsa Vatten och Avfall AB som alla är helägda dotterbolag till Orsa kommun. Orsa Vatten och Avfall AB äger i sin tur 33 procent i Nodava AB, där övriga ägare är Älvdalens Vatten och Avfall AB samt Moravatten AB.

Från och med 2019 ingår även Brandkåren Norra Dalarna (BRAND) i den sammanställda redovisningen. BRAND är ett nybildat kommunalförbund där Mora kommun, Orsa kommun, Älvdalens kommun, Leksands kommun och Vansbro kommun ingår som medlemmar/ägare. Orsa kommuns andel uppgår till 10,8 procent.

Orsa kommuns ägarandel i Grönklittsgruppen AB uppgår numera endast till 5,7 procent och konsolideras inte i kommunens sammanställda redovisning.

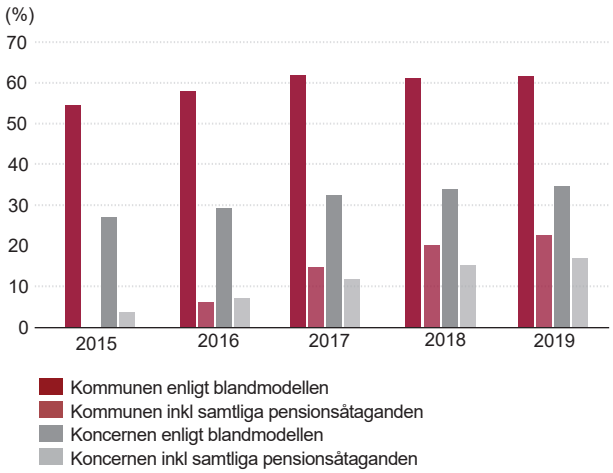
Totalt sett har koncernbolagen haft bra resultat och ökande soliditet under de senaste åren.

Årets resultat

Under perioden har koncernens resultat årligen varit omkring 8 mkr högre än kommunens resultat. Främst är det Orsabostäder AB och Orsalokaler AB som bidragit till resultatskillnaden. Orsa Vatten och Avfall AB löste upp sina sista obeskattade reserver, drygt 2 mkr, under 2019 för att inte redovisa ett negativt resultat. Bolaget har vid årsskiftet en ansamlad förlust på 345 tkr på ett aktiekapital om 12 mkr.

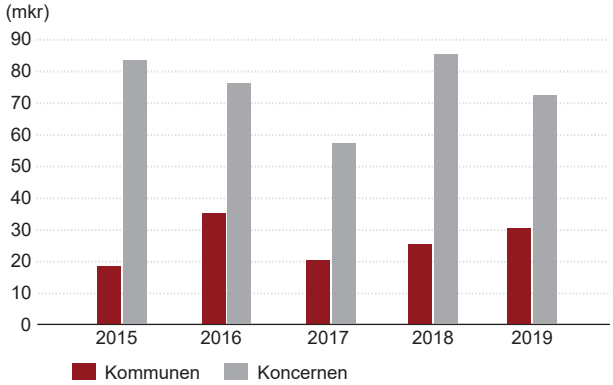
Soliditet

Av diagrammet framgår att under perioden ökar soliditeten varje år både enligt blandmodellen och inklusive samtliga pensionsåtaganden. För kommunen ligger soliditeten enligt blandmodellen (exklusive samtliga pensionsåtaganden) ungefär på en oförändrad nivå de senaste tre åren, men inräknat samtliga pensionsåtaganden så har den ökat varje år för att nu överstiga 20 %.

För koncernen har soliditeten ökat varje år både exklusive och inklusive alla pensionsåtaganden. I både Orsabostäder AB och Orsalokaler AB ökar soliditeten med cirka 2 procentenheter till 38 respektive 25 procent. Värre är det för Orsa Vatten och Avfall AB, där soliditeten minskar med cirka 2 procentenheter och nu ligger strax under 8 procent.

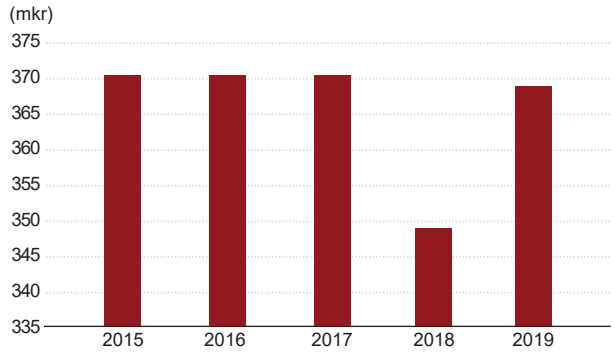
Investeringar

Totalt har koncernen investerat 373 mkr brutto under perioden, varav 129 mkr i kommunen och 244 mkr i bolagen

Under samma period har koncernens lån minskat något. Det skall dock tilläggas att kommunen under samma tid tillskjutit 39 mkr genom att öka aktiekapitalet i Orsa Lokaler AB med 35 mkr och i Orsa Vatten och Avfall AB med 4 mkr. Av kommunens bruttoinvesteringar under perioden avser 86 mkr bredbandsutbyggnad där vi samtidigt erhållit 18 mkr i anslutningsavgifter och investeringsbidrag

Låneskuld

Den totala låneskulden i de helägda dotterbolagen har under perioden minskat något trots genomsnittliga investeringar om cirka 50 mkr under perioden. Delvis har detta möjliggjorts genom de medel kommunen tillskjutit i form av ökat aktiekapital.

I Orsa Vatten och Avfall AB ligger den genomsnittliga räntan på lånen, 115 mkr, idag strax under 0,7 procent. För Orsabostäder AB, 108,6 mkr ligger den genomsnittliga räntekostnaden på omkring 2,0 procent och för Orsalokaler AB, 145 mkr, är samma kostnad i genomsnitt 1,6 procent. Att de senare bolagen ligger på en idag förhållandevis hög räntenivå beror på att de för ett antal år sedan räntesäkrade sina lån genom swapavtal. De kommer löpande att förfalla inom de närmaste åren och de sista avtalen löper ut i september 2022. Båda bolagens upplåning i Kommuninvest ligger idag på en genomsnittlig ränta under 0,5 procent.

Nyckeltal, kommunen	2019	2018	2017	2016	2015
Skatteintäkter (mkr)	432	422	426	390	379
Förändring skatteintäkter (%)	2	–1	9	3	
Invånare	6 911	6 892	6 887	6 861	6 750
Verksamhetens nettokostnader (mkr)	424	411	398	377	368
Förändring verksamhetens nettokostnader (%)	3	3	6	2	
Verksamhetens nettokostnad / invånare (kr)	61 330	59 583	57 801	54 896	54 560
Finansnetto (mkr)	1	1	0	2	1
Årets resultat (mkr)	9	13	28	16	13
Årets resultat i förhållande till skatteintäkter (%)	2,1	3,1	6,6	4,1	3,4
Eget kapital (mkr)	234	225	212	184	168
Eget kapital /invånare (kr)	33 836	32 616	30 801	26 837	24 943
Låneskuld (mkr)	0	0	0	0	0
Låneskuld/ invånare (kr)	0	0	0	0	0
Investeringar (mkr) (brutto från 2013)	30	28	20	35	18
Soliditet enligt balansräkningen (%)	61	61	62	58	54
Soliditet inklusive samtliga pensionsåtaganden (%)	23	20	14	6	0
Likvida medel, inklusive korta placeringar (mkr)	45	49	82	50	75
Kassalikviditet (%)	119	123	157	128	132
Årsarbetare	516	529	533	543	503
Personalkostnad (mkr)	285	286	275	271	249
Andel av verksamhetens kostnader (%)	56	58	56	56	55

Den genomsnittliga skattesatsen i Dalarna är oförändrat 22,27 procent 2019 och även 2020 och därmed 0,15 procentenheter lägre än Orsa kommuns skattesats.

I tabellen definieras skatteintäkter som summan av rena skatteintäkter samt statliga generella- och utjämningsbidrag.

Verksamhetens nettokostnader ökar mer än skatteintäkterna vilket delvis beror på att våra intäkter, avseende migration, minskar.

Kommunens eget kapital har ökat varje år under perioden och detsamma gäller eget kapital per invånare vilket är glädjande då även invånarantalet ökar.

Investeringarna ligger på en förhållandevis fortsatt hög nivå vilket beror på stora investeringar i stadsnätet. Inom ett par år förväntas kommunens investeringar minska betydligt. Investeringar i fastigheter och vatten och avfall sker numera i dotterbolagen.

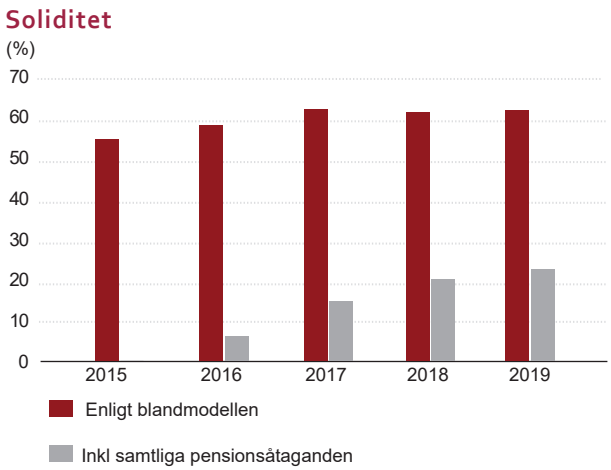
Kassalikviditeten enligt balansräkningen har minskat något. Vad gäller likvida medel på koncernkontot så har kommunens andel minskat med 17 mkr medan dotterbolagens andel ökat med 13 mkr.

Personalkostnadens andel av verksamhetens kostnader minskar vilket beror på att lönekostnader för räddningstjänsten numera ligger i det nybildade kommunalförbundet BRAND.

Kommunens resultat och ställning

Som framgår av tabellen så har årets resultat i procent av skatteintäkterna legat på en hög nivå under den senaste fem årsperioden jämfört med vårt finansiella mål som kortfattat kan sammanfattas med att vi ska ligga på en nivå om minst 1,5 % sett över tid. Kommunen har haft några resultatmässigt goda år vilket behövs inför kommande stora investeringar. Även om investeringarna främst sker i våra dotterbolag så bidrar kommunens ekonomi i hög grad till dotterbolagens förmåga att klara framtida investeringar.

Kommunens soliditet har stärkts sedan 2015 som är första året i jämförelseperioden.

Främst har soliditeten inklusive samtliga pensionsåtaganden stärkts. Soliditeten enligt blandmodellen ligger i stort sett på samma nivå under de tre senaste åren trots goda resultat, vilket beror på att balansomslutningen ökat med 37 mkr under samma period. Förklaringen ligger i att vi investerat stort i stadsnätet.

Vi har under ett antal år legat på en investeringsnivå som ligger på samma nivå som tiden innan vi överförde VA verksamheten och verksamhetsfastigheterna till dotterbolag. Förklaringen ligger i stadsnätsutbyggnaden där vi under perioden investerat 86 mkr och sedan start investerat 114 mkr brutto. Efter investeringsbidrag och anslutningsavgifter uppgår investeringarna till 90 mkr netto. Investeringarna bidrar till att balansomslutningen ökar och då är det tillfredsställande att soliditeten ändå ökat och ligger på dryga 60 % under de senaste åren.

Efter att stadsnätet är färdigbyggt bör kommunens årliga investeringsbehov minska drastiskt, dock ligger det stora framtida investeringsbehov i dotterbolagen.

Viktiga händelser under året och efter räkenskapsårets slut

Under året beslutades om byggande av ett nytt särskilt boende i kommunen. Flera olika alternativ har föreslagits under resans gång innan beslutet togs. Det nya särskilda boendet kommer ägas av Orsa Lokaler AB och innebär en mycket stor investering med Orsa kommuns mått mätt. I budget och plan de kommande åren har höjd tagits för förväntade ökade hyreskostnader.

Den enskilt viktigaste händelsen ur ekonomiskt perspektiv efter räkenskapsårets slut är, förutom framtida effekter av spridningen av coronavirus, det nya kostnadsutjämningssystemet, som trädde ikraft från och med år 2020. Detta medför att efter de övergångsregler som gäller de första två åren kommer våra utjämningsbidrag från staten, allt annat lika, att öka med cirka 10 mkr per år. Det nya utjämningssystemet tar större hänsyn till de förutsättningar som gäller för främst mindre kommuner som Orsa. De ökade bidragen har till stor del varit kända under en tid, men det var länge oklart om det nya regelverket skulle gälla från år 2020 eller år 2021.

Vad gäller effekterna av coronaviruspandemin så går det idag inte att överblicka.

Uppföljning av våra ekonomiska mål

Ekonomiska mål 2017 och framåt

Kommunfullmäktige beslutade den 27 november 2016 att de ekonomiska målen ska gälla enligt de ekonomiska riktlinjer som beslutades vid samma tillfälle.

Beslut

De ekonomiska riktlinjerna i Orsa kommun ska grunda sig på god ekonomisk hushållning över tid. I budgetsammanhang innebär det att innevarande år och kommande budget och planperiod ska resultatet uppgå till minst 1,5 procent av skatteintäkterna (sammanlagt en period om fem år). I riktlinjerna ingår även möjligheten att använda en resultatutjämningsreserv som kan användas för att täcka underskott vid en eventuell framtida lågkonjunktur. Nedan följer en sammanfattning av de beslutade ekonomiska målen.

Kommunen

- *Årlig avsättning till resultatutjämningsreserv ska ske tills den uppgår till 15 mkr.*
  Kommentar: Målet nåddes redan 2016.

- *Kommunens soliditet, inklusive samtliga pensionsåtaganden, ska varje år öka för perioden.*
  Kommentar: Målet uppnått då kommunens soliditet inklusive samtliga pensionsåtaganden ökade med 2,6 procentenheter till 22,5 procent.

- *Kommunens resultat ska under perioden i genomsnitt uppgå till minst 1,5 procent av skatteintäkterna (med skatteintäkter avses summan av skatteintäkter, generella bidrag och kommunalekonomisk utjämning).*
  Kommentar: Målet uppnått för 2019 och budget 2020 och plan 2021–2023 följer de ekonomiska riktlinjerna. År 2019 uppgick resultatet till 2,1 procent av skatteintäkterna.

- *Kommunen ska klara sina investeringar utan att ta upp nya lån.*
  Kommentar: Målet uppnått då kommunen inte tagit upp några lån under året.

Bolagen

- *Orsabostäder AB:s direktavkastning (rörelseresultat före avskrivningar/fastigheternas värde) ska under perioden uppgå till minst 5 procent.*
  Kommentar: Målet uppnått, nyckeltalet uppgår till 9 %.

- *Orsa Vatten och Avfall AB ska över tid generera ett positivt resultat så att inte det egna kapitalet urholkas.*
  Kommentar: Målet är inte uppnått. Under året löste bolaget upp sina sista obeskattade reserver och årets resultat blev 6 tkr. Bolaget har per 20191231 en ansamlad förlust på 345 tkr.

- *Orsa Lokaler AB,* Resultatet efter finansiella poster ska uppgå till minst 500 tkr i genomsnitt över en period som sammanfaller med kommunens budget och planperiod.[1]
  Kommentar: Målet uppnått. Resultatet efter finansiell poster uppgår till 2,6 mkr.

Befolkning

Antalet invånare i Orsa ökade med 19 st 2019 och av tabellen framgår att ökningen skett i den yngsta åldersgruppen samt i åldern 19-64 år.

	Antal 2019	Antal 2018	Antal 2015	Antal 2012	Antal 2009
0–6 år	415	396	408	412	445
7–15 år	634	635	632	630	680
16–18 år	239	244	241	250	323
19–64 år	3 756	3 741	3 662	3 855	3 893
65–79 år	1 349	1 359	1 312	1 194	1 120
80 år och äldre	518	517	495	494	473
Invånare totalt	6 911	6 892	6 750	6 835	6 934

Det som främst skiljer sig mot tidigare år är att befolkningen i åldersgruppen 65–79 år minskar. Denna åldersgrupp har under lång tid ökat varje år. Vidare så ökar den yngsta åldersgruppen 0–6 år igen även om det är långt kvar till det antal som gällde för tio år sedan.

Vid jämförelse med prognos framtagen av SCB i maj 2019 är vi idag ett tiotal fler i åldern 0–6 år men något färre invånare än prognostiserat i övriga åldersgrupper. Blickar vi framåt åtta år så kommer främst åldersgruppen 80 år och äldre öka, medan de i arbetsför ålder (19–64 år) minskar markant. En viss minskning av invånare i i grundskoleåldern förutspås också.

Kostnadsutjämningssystemet bygger till stor del på demografiska förutsättningar med olika ”prislappar” för olika åldrar. I utjämningen tas även hänsyn till demografin i rikets övriga kommuner. Exempelvis så ökar vår andel i den lägsta

[1] Efter revidering av målet 2019 då bolagets aktiekapital utökades med 35 mkr genom tillskjutande av medel från kommunen).

åldersgruppen, men i riket i övrigt så ökar den andelen ännu mer, vilket i innebär att vårt ökade bidrag blir marginellt. För övriga åldersgruppen minskar vårt kostnadsutjämningsbidrag. Totalt sett rör det sig om drygt 1,7 mkr årligen från och med år 2021, där grundskole- och gymnasieåldern står för merparten av minskningen.

Under de första två månaderna 2020 så har befolkningen ökat med ytterligare ett tjugotal personer. Jämfört med föregående år har vi ett något större positivt flyttnetto och ett något mindre negativt födelsenetto. Fortfarande avlider dock fler personer än som föds.

Pensioner

Orsa kommun bytte pensionsförvaltare från KPA till Skandikon under hösten 2019. Skandikon har inte kunnat leverera tillförlitliga pensionsberäkningar per 20191231 utan har istället hänvisat kommunen till att använda beräkning som KPA gjorde per 20190831 där det också fanns en prognos per 201911231.

Enligt det regelverk som gäller för kommuner redovisas den skuld som intjänats från och med 1998 i balansräkningen, medan den skuld som intjänades till och med 1997 redovisas som en ansvarsförbindelse under balansräkningen.

Vid årsskiftet uppgick ansvarsförbindelsen till 148 mkr (inklusive löneskatt) vilket är en minskning med 3,6 mkr jämfört med föregående år.

Enligt tillgängliga prognoser kommer ansvarsförbindelsen att minska med omkring 12 mkr fram till 2023.

Kommunen har idag inga medel specifikt avsatta för att täcka den ökade likviditetsbelastning som vi vet kommer inom några år. De tidigare placeringar vi haft har istället använts till att öka kapitalbasen i våra dotterbolag (39 mkr under 2018). Vi har ytterligare knappt 20 mkr i kortfristiga placeringar där tanken är att kommunen ska stötta Orsa Vatten och Avfall AB när den planerade överföringsledningen mellan Grönklitt och Orsa tätort byggs. I den turbulenta värld vi har idag på grund av coronaviruset har våra placeringar än så länge endast påverkats marginellt.

Med nuvarande regelverk belastas kommunens resultaträkning med både nyintjänade pensioner och med kostnader för pensioner intjänade före 1998 i takt med att de utbetalas. En regeländring har diskuterats vid flera tillfällen men inget beslut om ändring har fattats.

Investeringar

Kommunens investeringar uppgick till 30 mkr brutto. Av dessa uppgick investeringar i stadsnätet till knappt 23 mkr där vi samtidigt erhöll anslutningsavgifter om drygt 5 mkr. Våra intäkter för uthyrd fiber och förbindelsehyra för master ökade med 0,3 mkr och uppgick till 2,9 mkr 2019. Genom nya avtal som gäller från och med år 2020 samt ökade anslutningar kommer dessa hyresintäkter snart överstiga 3,5 mkr per år.

Totalt sett hade vi per årsskiftet investerat 114 mkr brutto i bredbandsutbyggnaden. Vi har erhållit drygt 24 mkr i investeringsbidrag och anslutningsavgifter samt erhållit knappt 10 mkr i hyror. Vid årsskiftet var 1 447 villor och 839 lägenheter anslutna så att de är färdiga att använda bredband via fiber. Det motsvarar en ökning med 305 stycken sedan föregående år. Alla väljer dock inte att utnyttja den möjligheten. Sedan några år tillbaka erhåller kommunen dock ändå hyra av leverantören som säljer bredbandstjänsterna så fort möjligheten finns.

Under 2020 har avsatts ytterligare 20 mkr i investeringsbudgeten för bredbandsutbyggnad. Därefter kommer de årliga investeringarna minska markant.

Borgensåtaganden

Kommunens borgensåtaganden uppgick vid årsskiftet till 381 mkr vilket är en ökning med 19 mkr sedan föregående år. Av borgensåtagandena avser 115 mkr Orsa Vatten och Avfall AB, 108,6 mkr Orsabostäder AB och 145 mkr Orsa Lokaler AB. Under året har Orsa Vatten och Avfall AB utökat sina lån med 20 mkr. Inga borgensåtaganden har infriats under året.

Övrigt

Orsa kommun äger 35 procent i Oreälvens Kraft AB. Vid årsskiftet var det bokförda värdet på aktierna 18 tkr och nettointäkten på innehavet uppgick till 0,9 mkr främst på grund av hög produktion och bra elpriser. I januari 2020 sjönk elpriserna kraftigt och innevarande år måste vi räkna med en betydligt lägre avkastning.

Kommunernas framtida ekonomi

Enligt prognos om budgetförutsättningarna för 2020–2023 så skriver SKR (Sveriges Kommuner och Regioner) att svensk konjunktur fortsätter att försvagas. Bedömningen (i februari) var att Sverige når lågkonjunktur i slutet av år 2020. De framför vidare att hur man än väljer att sammanfatta samhällsekonomin i stort syns ännu ett hyfsat starkt konjunkturläge. Detta skrevs i mitten av februari.

I skrivande stund, en månad senare, ser verkligheten helt annorlunda ut. Idag går det inte att förutspå framtiden med något mått av säkerhet, annat än att det kommer bli kärvt i världsekonomin, Sveriges ekonomi och Orsa kommuns ekonomi de närmaste åren.

Redan tidigare har kommunernas ansträngda ekonomi framförts i olika sammanhang, vilket föranledde regeringen att tillskjuta kommunerna 3,5 mdr extra under år 2020. Därtill tillskjutes ytterligare 2 mdr netto efter ett förslag av oppositionen. Hur mycket som kommer tillskjutas efter år 2020 kommer att presenteras i vårändringsbudgeten som presenteras den 15 april.

Regeringen med flera har presenterat ett antal åtgärder för att stärka ekonomin, men om man ska tro att börserna reagerar logiskt är det i nuläget svårt att se att det hittills gett någon större effekt.

Hur ser det då ut för Orsa kommun

Liksom de flesta andra kommuner står Orsa kommun inför stora utmaningar de kommande åren. Inte minst på grund av de stora investeringsbehov vi står inför.

Resultatmässigt har vi haft ett antal goda år i kommunen och om nämnderna klarar att hålla sina budgetar under innevarande ser det bra ut även år 2020. Det är åren därefter vi ser stora problem att vidmakthålla den resultatnivå vi nu haft under några år och med dagens prognoser blir det svårt att klara de ekonomiska mål som kommunfullmäktige beslutat. Osäkerheten vad gäller påverkan av Coronaviruset och hur det totalt sett kommer påverka ekonomin gäller förstås även Orsa.

Stora investeringar i, främst stadsnätet, gör att likviditeten i dagsläget känns mer ansträngd än tidigare. Ett av de finansiella mål vi har är att vi (kommunen) ska klara våra investeringar utan upplåning. Det målet kan bli svårt att upprätthålla främst under våren då vi bland annat har stora pensionsutbetalningar. Mycket beror också på hur den fortsatta stadsnätsutbyggnaden fortskrider.

För koncernbolagen kommer nyupplåningen oundvikligen öka under året, då främst vad gäller Orsa Lokaler AB, på grund av de investeringsbehov som finns. Den i särklass största investeringen är förstås det planerade nybygget av särskilt boende som sker i Orsa Lokaler AB:s regi. Det låga ränteläget är därför mycket välkommet för kommunkoncernen.

Målredovisning

Symbolförklaring

- Målet uppnått.
- Målet delvis uppnått.
- Målet ej uppnått.
- Målet ej mätt under perioden/resultat ej tillgängligt.

Tillväxt

Kommunens verksamheter ska skapa förutsättningar för en positiv utveckling. Vi ska arbeta för en god kompetensförsörjning både inom offentlig sektor och för det privata näringslivet. Genom nytänkande och ett gott värdskap ska vi göra Orsa till en attraktiv turist- och bostadsort.

Orsa ska ha en tilltalande offentlig miljö och en väl fungerande infrastruktur. Orsa ska vara en pålitlig samarbetspartner och bidra till utvecklingen av regionen.

Ekonomi

Våra verksamheter ska bedrivas ändamålsenligt och kostnadseffektivt och ge möjlighet till satsningar i framtiden.

Investeringar ska vara välplanerade och väl motiverade.

Budgeten ska vara realistisk och ingå i verksamhetsplanen.

Medarbetare

Ledarskapet på alla nivåer ska vara tydligt och lyhört. Våra medarbetare ska känna till vad som förväntas av dem.

Medarbetarna är vår viktigaste resurs och ska bidra till att utveckla verksamheten. För det krävs möjlighet till kompetensutveckling och delaktighet.

Livskvalitet och samhällsservice

Kommunens verksamheter ska verka för att människor ska känna sig trygga med alla våra verksamheter men särskilt viktigt är att vård, omsorg samt utbildning håller en hög kvalitet och visar goda resultat. Vi ska även arbeta för ett samhälle med ett mångsidigt kultur- och föreningsliv. Medborgarna ska känna att de kan delta i Orsas utveckling.

Orsas varierande natur – från vildmark till kulturbygd – är viktig för vår livskvalitet. Vi ska arbeta hälsofrämjande med hållbar utveckling för att skapa förutsättningar för ett jämlikt Orsa där alla känner sig välkomna.

Kommunens övergripande mål

Orsa kommun har fem övergripande mål som ska uppfyllas till år 2020. Varje verksamhet sätter verksamhetsmål som sorterar in under de övergripande målen och som stöttar uppfyllandet av det övergripande målet.

Övergripande mål

Orsa kommun ska arbeta strategiskt och långsiktigt med digitaliseringen för att skapa en enklare vardag för invånare, företagare och besökare och senast år 2020 ska kommunen erbjuda minst 50 e-tjänster.

Kommunchefens kommentar:

Målet är delvis uppfyllt 2019. Under 2020 kommer en e-tjänsteplattform att införas som innebär att vi kan ta fram olika e-tjänster för att underlätta för invånare i Orsa. I vårt förvaltningsarbete gemensamt i Mora, Orsa och Älvdalen har det lyfts fram förslag på e-tjänster inom de olika objekten, till exempel inom Lärande och Omsorg. Vi kommer att arbeta för att uppfylla målet till och med 2020.

Underliggande verksamhetsmål:

- **Lärande** – Under läsåret 2019–2020 ska fem digitala tjänster införas och Lärandes plan för digitalisering ska börja genomföras.
- **Omsorg** – Minst tre olika automatiseringar/ digitaliseringar ska införas inom verksamheten.
- **Miljö** – Miljönämnden ska vara en modern tillsyns- och kontrollmyndighet som är kommunikativ, tillgänglig och transparent.
- **Stadsbyggnad** – Arbeta med digitalisering.

Kommentarer från respektive verksamhet:

Lärande Under året har verksamheten digitaliserat ledighetsansökan, pedagogisk dokumentation, statistikinrapportering, ledningssystem för elevhälsan samt infört Teams som kommunikationsverktyg. Barnomsorgskön digitaliseras under våren 2020 och busskortshanteringen kommer att digitaliseras inom ramen för ett Dalagemensamt projekt. Den digitala busskortshanteringen kommer 2020 att testas i Gagnef och Borlänge och därefter införas i Mora/Orsa/Älvdalen under 2021.

Omsorg Vi behöver inom omsorgen, liksom inom hela kommunen, bli bättre på att samla vårt arbete rörande digitaliseringen. Med det sagt har det ändå tagits kliv i rätt riktning. Det gemensamma arbetet med grannkommunerna Mora och Älvdalen har kommit ytterligare en bit på väg under 2019.

För det gemensamma förvaltningsobjektet för systemen inom omsorgens verksamhetsområde har det utsetts en förvaltningsledare och en handlingsplan för digitalisering inom vård, omsorg och socialtjänst har upprättats. Handlingsplanen sträcker sig till 2020, det vill säga de planerade aktiviteterna samverkar med det nu aktuella målet. Det kan dock nämnas att denna handlingsplan tar ett större grepp kring all digitalisering, inte enbart e-tjänster.

Under året har det från statligt håll vikts pengar för att kommunerna ska satsa på digital välfärdsteknik. Den extra satsningen har, utöver ovan nämnda handlingsplan, möjliggjort ytterligare satsningar på det digitala området.

I Orsa har vi under året till exempel prioriterat larmsystem på SÄBO, digitala signeringslistor, digitala medicinskåp, röklarm hos hemtjänstkunder, robotkatter, nya moduler i vårt verksamhetssystem med mera.

Miljö Arbete är påbörjat med att se över möjligheterna att bli ännu mer digitala. Målet är att senast 2020 kunna införa två e-tjänster, vilket vi bedömer rimligt att uppnå.

Stadsbyggnad Utredning, omvärldsbevakning och studiebesök pågår. Utkast till digitaliseringsstrategi finns och kommer att färdigställas under 2020. Det kan bli aktuellt med att byta digitalt handläggarstöd för att kunna digitalisera bygglovsprocessen.

Service och utveckling (Inget eget underliggande verksamhetsmål) Orsa kommun behöver samla sitt arbete kring digitalisering generellt. En inventering av kunskaper och behov rörande e-tjänster behöver göras inom alla verksamheter för att kunna ha en tydlig digital vision. Samarbetet med Mora och Älvdalen måste förtydligas och utvecklas.

Samhälle E-tjänster är i planeringsfasen i samband med förvaltningsobjektsarbetet i MOA. Den gemensamma e-tjänsteplattform som handlas upp för Dalarna är försenad och kommer i drift 2020. E-tjänster planeras för 2020.

Övergripande mål

Orsa ska senast 2020 vara bland de 100 högst rankade kommunerna i Svenskt Näringslivs ranking av företagsklimat och bland de 100 högst rankade kommunerna i SKL:s skolranking.

Kommunchefens kommentar:

Målet topp hundra i näringslivsrankingen nåddes redan 2019 då vi nådde plats 80. SKR har tagit bort skolrankingen och målet kan därför inte längre mätas. Vi har arbetat mycket med att höja företagsklimatet genom företagsbesök varje vecka, genom att förbättra service och myndighetsutövning till företagen. Vi gjorde en rejäl stigning i Svenskt Näringslivs mätning av företagsklimatet i våras och räknar med en stor förbättring av rankingen av företagsklimatet som släpps i september i år. Skolan i Orsa har förbättrat kvaliteten överlag. Vi kommer framgent att få besked om vad vi är bra på och vad vi behöver förbättra.

Underliggande verksamhetsmål:

●	**Samhälle** – Bedömningen av kommunens service till företagen ska vara minst 3,4 i Svenskt Näringslivs ranking.
■	**Lärande** – Ökad närvaro, studiero på lektionerna (67 procent) och trygghet i skolan (87 procent) ska öka till 100 procent.
●	**Lärande** – Att kvalitetsarbetet blir en angelägenhet för all personal genom att införa lärlag i förskola och skola.
●	Miljö – Miljönämnden arbetar med information, rådgivning och dialog för att skapa förtroende hos verksamhetsutövare, medborgare och kommunens förvaltningar.
●	**Stadsbyggnad** – Förbättra och utveckla dialogarbetet med näringslivet.

Kommentarer från respektive verksamhet:

Samhälle Orsa nådde plats 80 i mätningen Företagsklimat och passerade därmed målet. Under året har många aktiviteter genomförts på samtliga verksamhetsområden och förvaltningar. Dialogen har stärkts genom bland annat företagsbesök och företagsfrukostar. Projektet "Främjande myndighetsutövning" har påbörjats och vi mäter våra kunders nöjdhet genom "Insikt". Samarbete skola/näringsliv pågår och har resulterat bland annat i praktikplatser, yrkesmässa och företagsbesök. Nyföretagarcentrum har startats i samverkan med Mora och Älvdalen där det erbjuds rådgivning. Resultatet för kommunens service blev i mätningen 3,7 och överträffade därmed målet.

Lärande Alla enheter har inte mätt med den enkät som vi tidigare använt. Några av skolorna har använt en metod kallad Husmodellen där trygga och otrygga platser på skolorna kartläggs tillsammans med eleverna. I de mätningar som gjorts ligger statistiken för trygghet kvar på oförändrade 87 procent.

Angående studiero har högstadiet gjort den största ökningen i upplevd studiero och ligger nu på cirka 80 procent. Under läsåret 2019/20 har investeringar i klassrummen gjorts för att öka studieron.

Lärlagen där alla lärare (både i förskolan och skolan) ingår arbetar med pedagogiska frågor på respektive enhet. Syftet är att utifrån kvalitetsarbetet ge tid till pedagogerna att utveckla undervisningens kvalitet. Lärlag är infört på samtliga förskolor och skolor. Kontinuerliga utvärderingar har gjorts av lärlagen och upplägget är uppskattat bland lärarna. Under våren 2020 kommer en

fördjupad utvärdering av lärlagen att göras i samarbete med Högskolan Dalarna.

Miljö Den samlade bedömningen är att målet nås. Under 2019 har vi deltagit i företagsfrukostar och mässor samt informerat via Facebook och hemsida. Allt detta har vi gjort för att nå ut med information och ge råd till både privatpersoner och företag. För att de skrivelser och beslut vi skriver ska vara så rättssäkra och enkla att förstå som möjligt arbetar vi löpande med att förbättra dem.

Den insiktsmätning som har gjorts i Mora under 2018 visar att nöjd kund-index (NKI) för miljö och hälsa och livsmedel är 78 respektive 74, vilket är högt. Inom både miljö och hälsa och livsmedel har det ökat sedan föregående år, vilket är mycket positivt och visar på att vårt kvalitets- och utvecklingsarbete ger resultat.

Stadsbyggnad Förvaltningen deltar i projektet ”Tillväxt och tillsyn” för att utveckla dialogarbetet med näringslivet.Intervjuer med medarbetare är genomförda och en enkät till näringslivet håller på att arbetas fram.

Service och utveckling har inget underliggande verksamhetsmål men arbetar med följande delar som bidrar till målet topp 100 i Svenskt Näringslivs ranking:

- Ett utvecklingsarbete har påbörjats för att bilda ett kontaktcenter som stöd till medborgare och våra interna verksamheter.
- Service och utveckling leder arbetet med att förbättra kommunikation och bemötande bland kommunens medarbetare gentemot medborgare men även internt inom organisationen. Det handlar om att svara på e-post inom 24 timmar och hur och vad vi svarar i telefon.
- Vi samordnar och utbildar i upphandlingsfrågor.
- Vi administrerar mätningen "Insikt" (för att få ett underlag för hur företagare och privatpersoner tycker att vi sköter vår myndighetsutövning).
- Vi ser över möjligheterna att styra kommande upphandlingar inom kostenheten till lokala produkter.
- Service och utveckling administrerar den årliga medborgarundersökningen och stöttar verksamheterna för att förbättra det medborgarna tycker vi ska utveckla.

Omsorg Har inte heller något eget verksamhetsmål men aktiviteten ”Förenkla processen kring serveringstillstånd”.

Vi har under året utrett om det funnits ytterligare förbättringar som kunnat göras i delegationsordningen. Utgångspunkten har varit att så mycket som möjligt bör ligga på enskild tjänsteperson för att undvika onödig tidsutdräkt i väntan på att kalla in hela utskottet. Därutöver har delegationsordningen kompletterats med nya beslutsområden, exempelvis nya tobakslagsärenden, och på vissa andra punkter har viss beslutanderätt lagts på ordförande i stället för hela utskottet. Vi har därmed bidragit till den övergripande måluppfyllnaden genom att göra det lättare för den enskilde företagaren att snabbt få de beslut den ska ha.

Övergripande mål

Kommunens resultat ska under perioden 2019–2023 i genomsnitt uppgå till minst 1,5 procent av skatteintäkterna.

Kommunchefens kommentar:

Som resultatet för 2019 och för kommande år ser vi ut att uppfylla målet. Det är positivt då stora delar av kommunsverige gör kraftiga underskott.

Underliggande verksamhetsmål:

●	**Stadsbyggnad** – God följsamhet mellan resultat och prognos.
▲	**Omsorg** – Minska kostnaderna på individ- och familjeomsorg.

Kommentarer från respektive verksamhet:

Stadsbyggnad Målet om max 10 procent avvikelse uppnås då årets avvikelse är 9 procent ifrån budget.

Omsorg Det här målet misslyckades vi med, vi klarade endast ett av de tre delmålen. Det kan i och för sig konstateras att även på IFO:s område så har trycket ökat under 2019. Inflödet av nya ärenden har helt enkelt gått upp, samtidigt som personalsituationen med alltför många vakanser fortsatt på samma sätt som tidigare.

Det är ett komplext arbete med att komma till rätta med de brister som föranlett detta mål. Inom verksamheten har det pågått ett intensivt arbete för att komma till rätta med de problem vi har, men de åtgärder som vidtagits har inte räckt till för att komma till rätta med alla mål under året. De nödvändiga förändringar som måste ske kommer helt enkelt att ta mer tid än så.

Övergripande mål

Orsa kommun ska vara en attraktiv arbetsplats med kompetenta, engagerade, friska och nöjda medarbetare. Nöjd medarbetar-index ska år 2020 uppgå till minst 75.

Kommunchefens kommentar:

Det här målet kan vi inte mäta vare sig i år eller nästa år eftersom vi har infört ett nytt sätt att arbeta med och att mäta medarbetarskap som heter LedMed. Tidigare mätte vi nöjda medarbetare. Nu har vi övergått till att arbeta med engagerat medarbetarskap. Det tidigare målet med nöjda medarbetare har inget samband med nöjda kunder eller lägre sjukskrivningstal som man har trott. Ny forskning visar däremot att det finns en korrelation mellan engagerade medarbetare, nöjda kunder och lägre sjukskrivningstal. Vi mätte engagerade medarbetare i december 2018 och 2019. Resultatet 2019 visade ett index på 71 som ligger strax över medel för alla som använder LedMed.

Underliggande verksamhetsmål:

- **Personal** – Under 2019 ska ett förhållningssätt (medarbetarskap) implementeras hos våra förtroendevalda, ledare och medarbetare genomsyrat av respekt gentemot varandra och ansvarstagande för våra uppdrag och verksamheter. Detta mäts genom en medarbetarenkät och mätning av ohälsotal (till exempel kort- och långtidsfrånvaro).
- **Miljö** – Miljönämnden ska verka för att det tillförs tillräckliga resurser och kompetens som behövs för att utföra vårt uppdrag.
- **Stadsbyggnad** – En god kompetensförsörjning och en god arbetsmiljö.

Kommentarer från respektive verksamhet:

Personal Vi har under året arbetat med att implementera förhållningssättet *Medarbetarskap* i kommunen. Ett bildspel om vad *Medarbetarskap* handlar om har arbetats fram och visats på arbetsplatsträffar. Alla chefer har tilldelats litteratur skriven av professor Stefan Tengblad, som är forskaren bakom teorin. Vi har också regelbundet, på chefsmöten, redovisat och diskuterat *Medarbetarskap* och dess betydelse för verksamheternas möjlighet till utveckling. För att ytterligare knyta ihop medarbetarskap med verksamheternas vardag har vi omarbetat modellerna för utvecklings- och lönesamtal så att de tydligare inbegriper tillit, dialog, ansvar och engagemang som alla är centrala begrepp i *Medarbetarskap*.

Då arbetsglädje och engagemang, enligt forskning, leder till lägre sjukfrånvaro är det glädjande att se att ohälsotalet sjunkit från 6,7 procent 2018 till 6,3 procent i år.

Miljö Den samlade bedömningen är att målet inte är uppfyllt.

Miljönämnden antog en ny taxa för miljöbalken och en ny timtaxa för både livsmedel och miljöbalken. Taxorna antogs inte av kommunfullmäktige i Orsa och Mora, vilket innebär att miljönämnden inför 2020 inte har tillräckliga resurser för att kunna utföra tillsyns- och kontrolluppdraget. Den självfinansieringsgrad som nämnden har inom livsmedel och miljöbalken innebär att skattemedel måste finansiera tillsynen och kontrollen i stället för avgifter. Inom livsmedelsområdet är det inte förenligt med lagstiftningen att täcka kostnaderna för kontrollen med skattemedel.

En kompetensanalys är genomförd som visar att kompetensbehovet är uppfyllt.

Personaltäckningsgraden under 2019 har varit cirka 90 procent av planerad tid enligt verksamhetsplanen. Delvis beror detta på att vi inte har lyckats rekrytera miljöinspektör förrän efter sommaren samt att en visstidsanställning upphörde tidigare än planerat

Stadsbyggnad Förvaltningen har som mål att erbjuda praktikplatser för att säkra framtida kompetensförsörjning inför kommande pensionsavgångar. Sommarpraktik har genomförts under 2019 och kartenhetens praktikant fortsatte även under hösten.

Omsorg Verksamheten har inget eget verksamhetsmål men bidrar ändå till måluppfyllnaden. Vi arbetar med handlingsplaner och ökar delaktigheten bland våra medarbetare. Alla har ett ansvar att bidra till en bra och sund arbetsmiljö.

Samhälle Har inte heller något eget verksamhetsmål men jobbar mot det övergripande målet. Tydlighet när det gäller ansvar och roller är hörnstenar när det gäller arbetsklimat. Där har vi börjat ett arbete för att var och en ska känna trygghet i sin roll. Vi ser fram mot den uppföljning som nu sker av organisationen och arbetet som sker inom fokusområdena.

Övergripande mål

Antal invånare i Orsa ska överstiga 7 000 personer år 2020.

Kommunchefens kommentar:

Vid årsskiftet 19/20 hade vi 6 911 invånare. Vi har hittills haft lediga bostäder att tillgå i Orsa. Vi arbetar för att erbjuda ytterligare tomter i Styversbacken och i Skattungbyn. Det finns ett förslag till beslut att bygga trygghetsboende på Lillåhem. Trygghetsboende är anpassade lägenheter för äldre personer med visst omsorgsbehov. Det kan öppna upp för att frigöra fler hus till försäljning i Orsa. Ett beslut om detta togs i samband med beslut om nybyggnation av SÄBO, särskilt boende, den 30 september i kommunfullmäktige.

En attraktiv kommun med en väl fungerande skola och omsorg som vi har i Orsa påverkar också inflyttning. Vi har också lyckats väl i vårt arbete att förbättra företagsklimatet. Vi kommer att fortsätta arbeta för att utveckla kommunen till att bli ännu mer attraktiv och hoppas att vi klarar målet 2020.

Underliggande verksamhetsmål:

●	**Miljö** – Miljönämnden planerar och utför kontroll/tillsyn med fokus på de största hälso- och miljöriskerna.
●	**Miljö** – Miljönämndens specifika mål för livsmedelskontrollen.
●	**Service och utveckling** – Invånarna ska vara nöjda med vår kommun som en plats att leva och bo på, vi ska nå indextalet 60 eller bättre där 100 är bäst och 0 är sämst enligt NRI-index.
●	**Service och utveckling** – Invånarna ska vara nöjda med vår kommuns verksamheter, NMI. Målet är att nå indextalet 55 eller bättre där 100 är bäst och 0 är sämst enligt NMI.
●	**Service och utveckling** – Invånarna ska vara nöjda med sitt inflytande i kommunen, NII. Målet är att nå indextalet 38 eller bättre där 100 är bäst och 0 är sämst enligt NII.
●	**Service och utveckling** – Tillgänglighet och bemötande ska hålla hög kvalitet i Orsa kommun. Målet är att nå 10 procentenheters ökning i både telefoni och e-post.

Miljö När vi planerar och prioriterar miljö- och hälsoskyddstillsynen har vi gjort det utifrån de största riskerna för miljö och hälsa. Under året har vi fokus på bland annat förorenade områden, enskilda avlopp samt radon.

Resultatet från 2019 års verksamhet blev att cirka 95 procent av all planerad tillsyn inom miljöbalken och 90 procent av planerad kontroll inom livsmedel blev utförd, det är ett bra resultat sett utifrån tidigare år. En viss omprioritering har vi behövt göra, främst inom livsmedel, och då har vi prioriterat verksamheterna med störst risker. Bedömningen är att vi uppfyllt målet.

Inom livsmedel har Livsmedelsverket bedömt inom vilka områden de största riskerna finns för människors hälsa och har satt operativa mål kring det. Miljönämnden har identifierat ett antal operativa mål som nämnden bidrar till.

Vi har under de senaste åren arbetat med att bli bättre på att följa upp de brister vi ser vid livsmedelskontrollen och se till så att företagen åtgärdar bristerna. När det gäller planerad kontroll så följs den upp vid fyra tillfällen under året och livsmedelsanläggningar får den kontrolltid som anläggningen fått vid riskklassificeringen sett över en fyraårsperiod.

Service och utveckling

NRI, nöjd region-index; hur ser medborgarna på vår kommun som en plats att leva och bo på.

Vi har med indextal 61 nått det uppsatta målet på indextal 60 eller bättre. De är högre än indextalet för Sverige som är 59.

Vi kan bli bättre på att arbeta med handlingsplaner inom varje verksamhet för att bättre ta hand om våra svaga områden. Orsa kommun har följande områden som kan göras bättre enligt medborgarna: bostäder, arbetsmöjligheter, utbildningsmöjligheter och kommunikationer. Vissa av dessa områden är svåra att påverka men vi kan alltid göra något.

NMI, nöjd medborgar-index; hur ser medborgarna på kommunens verksamheter.

Vi har en bit kvar att nå målet 55 som indextal 2020 och vi har inte tagit några steg framåt under 2019. Vi ligger precis över det nationella indextalet på 53. Orsa kommun har följande områden som kan göras bättre enligt medborgarenkäten: kultur, miljöarbete, gator och vägar och äldreomsorgen.

NII, nöjd inflytande-index; hur ser medborgarna i Orsa kommun på sitt inflytande i kommunen.

Det nationella indexet i denna kategori ligger på 39 och Orsa hamnar med indextalet 43 på samma nivå som 2018. Målet på 38 är alltså avklarat, men givetvis kommer vi fortsätta att utveckla inflytandet i kommunen. Områden som kommunen bör satsa extra på enligt enkäten är följande: förtroendet, påverkan och information.

Vi har klarat målet att bli bättre på bemötande och tillgänglighet när det gäller telefoni och e-post, men vi har långt kvar tills vi kan vara nöjda gentemot medborgare och medarbetare och andra som Orsa kommun har kontakt med. Ett fortsatt arbete med detta kommer att pågå under 2020.

Fortsättning underliggande verksamhetsmål till det övergripande målet 7 000 invånare.

■	**Samhälle** – Arbetslösheten ska minska i Orsa kommun, i synnerhet bland unga. Andelen öppet arbetslösa i åldern 18–24 år uppgår till högst 8 procent i medelvärde för 2019.
●	**Samhälle** – Ungdomens hus ska ha en attraktiv och bra verksamhet som gör att antalet besökare i åldersgruppen 10–12 år växer med 20 procent och 13–18 växer med 100 procent 2019. Jämn könsfördelning ska också eftersträvas.
■	**Omsorg** – Kvalitetsledningssystemet och det systematiska kvalitetsarbetet ska vara fullt implementerat 31/12 2019.
●	**Stadsbyggnad** – Vi ska erbjuda våra uppdragsgivare tjänster av hög kvalitet.
●	**Stadsbyggnad** – Strategisk planering för ett hållbart samhälle.
●	**Stadsbyggnad** – Arbeta effektivt med tillsyn.
●	**Stadsbyggnad** – Aktuell översiktsplan.
●	**Stadsbyggnad** – Prioritera för att Orsa ska vara en attraktiv boende- och turistort.

Kommentar från respektive verksamhet:

Samhälle Andelen öppet arbetslösa under 2019 var 8,7 procent. Aktiviteter har genomförts enligt plan där "Alla till arbete" (Trelleborgsmodellen) har haft stort fokus och resulterat i praktikplatser, anställningar och studier i samverkan med näringslivet.

Verksamheten på Ungdomens hus har utvecklats mycket positivt med bra aktiviteter och uppsökande verksamhet på skolorna. Målet är uppfyllt.

Omsorg – Det här har varit vårt huvudfokus under hela 2019. Det har pågått ett stort förbättringsarbete i våra verksamheter för att fullfölja aktiviteterna enligt den handlingsplan som togs fram. Inom vissa områden har arbetet förvisso tagit längre tid än vad som förväntats, vilket berodde på oförutsedda omständigheter som vi inte räknat med vid tillfället för framtagande av handlingsplanen. I allt väsentligt har aktiviteterna i handlingsplanen genomförts innan slutet av 2019, så själva ramarna för det systematiska kvalitetsarbetet är på plats. En stor del av förändringsarbetet handlar om ledning och styrning, och det har vidtagits åtgärder och förändringar även på detta område. Men i ett sådant här stort förändringsarbete har det krävts, och kommer alltjämt fortsätta kräva, både uthållighet och tålamod för att nå hela vägen fram till full implementering.

Vi har förvisso tagit in konsulthjälp i arbetet med att fullfölja vår handlingsplan, men för att få det systematiska kvalitetsarbetet hållbart över tid så har vi lagt ner mycket tid och möda på att bygga upp egen kompetens och delvis nya funktioner samt andra nödvändiga förändringar, så att vi över tid inte ska behöva utomstående hjälp.

Stadsbyggnad – Handläggningstider hålls nu till 100 procent.

Relativt få ärenden som överprövats under perioden gör att två ärenden som gått nämnden emot får stort genomslag i procent räknat.

Målen avseende strategisk planering för ett hållbart samhälle är uppfyllda.

Tillsynsverksamheten är nu förstärkt med tillsynsinspektör. Behovsutredning är dock ej genomförd, ej heller är tillsynsplanen reviderad.

Översiktsplan antogs 30 september och har vunnit laga kraft 1 november 2019.

Målen avseende att arbeta för att Orsa ska vara en attraktiv boende- och turistort är i stora delar uppfyllda. Genom utökning av bemanning på plansidan ges bättre förutsättningar för att resterande mål ska kunna uppfyllas.

Personalredovisning

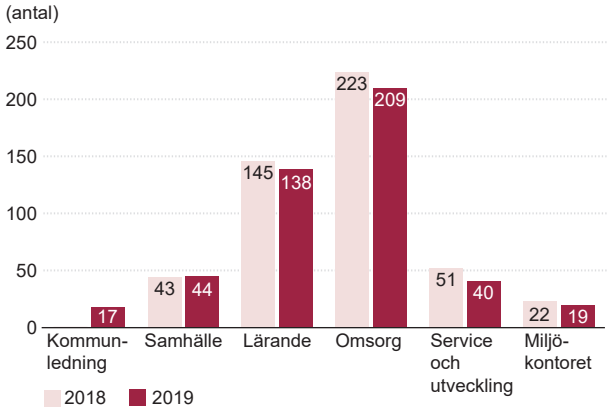
Arbetskraft

Tillsvidareanställda

Antalet tillsvidareanställda i Orsa kommun den 31 december 2019 var 467 personer.

Ingen större förändring från 2018. Som beskrevs i delårsbokslutet 2019 har beräkningsgrunden för tillsvidareanställda i Orsa kommun förändrats och dessa siffror är mer adekvata.

Tillsvidareanställda

Total arbetskraft och genomsnittlig sysselsättningsgrad

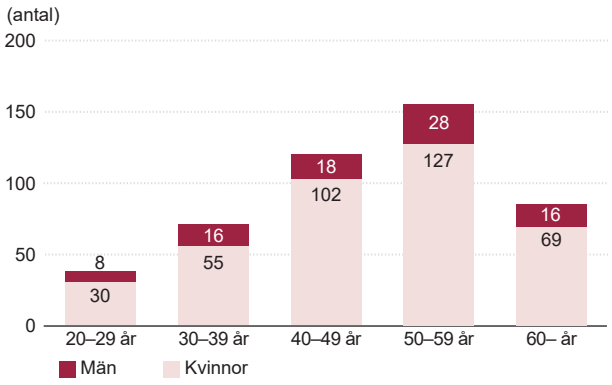
Den totala arbetskraften har minskat från 529 till 516 årsarbetare. Av dessa är 58 årsarbetare timavlönad personal.

Den genomsnittliga sysselsättningsgraden för samtliga tillsvidareanställda fortsätter att öka och är nu på 91 procent, att jämföra med 90 procent 2018.

Medelålder och åldersfördelning

Medelåldern för tillsvidareanställda i kommunen är 49 år för kvinnor och 48 år för män. Totalt är genomsnittsåldern knappt 49 år. Det fanns per den 31 december 2019 totalt 85 tillsvidareanställda som fyllt 60 år, vilket motsvarar 18 procent.

Åldersfördelning månadsavlönade

Könsfördelning

Andelen tillsvidareanställda män ligger på 18,4 procent, och har inte förändrats jämfört med tidigare år. Bland våra vikarier är dock andelen män lite högre, över 26 procent.

Medellön

År	Kvinnor	Män
2019	29 862	30 878
2018	29 343	31 106
2017	28 786	29 853

Lön och personalkostnader

Den genomsnittliga lönen för månadsavlönade i Orsa kommun är 30 054 kronor.

Personalkostnaden inklusive förtroendevaldas arvoden utgör den största delen av kommunens kostnader. År 2019 uppgick de till 56 procent av verksamhetens kostnader eller 285 mkr (286 mkr 2018). Av dessa utgjorde 204 mkr lön (205 mkr 2018).

Avgångar – pension, egen begäran

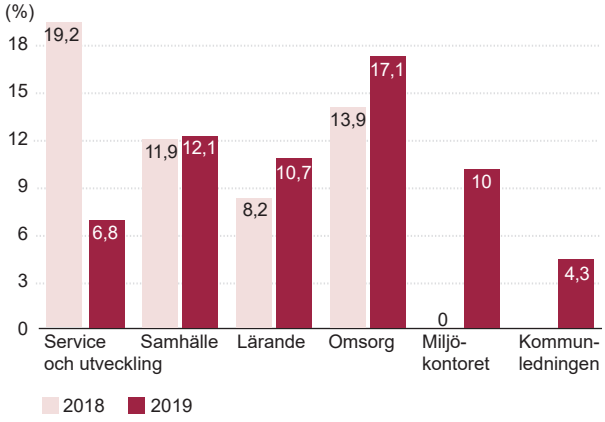
Totalt 57 personer avslutade sin anställning på Orsa kommun 2019. Något lägre än 2018 års nivå då 60 slutade. De flesta, 27 personer, slutade på egen begäran, medan 24 personer gick i pension.

Utbetalda pensioner inklusive löneskatt för de som gick i pension uppgick till 9,5 mkr. Utbetalningarna avsåg ålderspension, intjänad pensionsrätt per den 31 december 1997, sjukpension och efterlevandepension.

Kommunens pensionskostnader för anställda bokfördes till cirka 22,2 mkr. År 2018 var kostnaden 27,7 mkr. På sikt kommer kommunens pensionskostnader att fortsätta öka. Enligt prognos från KPA beräknas kostnaden för 2023 uppgå till 26,5 mkr inklusive löneskatt. Skillnaden är 4,3 mkr, vilket motsvarar en genomsnittlig årlig ökning med 1,1 mkr.

Personalomsättningen bland tillsvidareanställda i kommunen låg under 2019 på totalt 13,8 procent, en liten ökning jämfört med 2018 då den låg på 12,5 procent. Högst var omsättningen inom omsorgen med 17,1 procent.

Personalomsättning

Ohälsotal

Ohälsotal är ett nyckeltal som beskriver andelen sjukskriven tid av disponibel arbetstid.

Ohälsotalet var 6,3 procent och innebär en liten minskning jämfört med 2018, då vi låg på 6,7 procent. Vårt resultat 2019 var marginellt lägre än Sveriges kommuners genomsnittliga sjukfrånvaro som låg på 6,8 procent. Drygt var tredje anställd var heltidsfrisk under 2018, det vill säga saknade helt sjukfrånvaro. Andelen långtidsfriska, det vill säga att man är sjuk högst 5 dagar under ett år var drygt 50 procent.

Ohälsotal, fördelat på kön i procent

Kön	2019	2018	2017
Kvinnor	6,7	7,3	7,3
Män	4,9	4,9	4,5
Totalt	**6,3**	**6,7**	**6,7**

Ohälsotal, fördelat på ålder i procent

Ålder	2019	2018	2017
0–29	5,5	5,9	4,8
30–49	6,1	7,0	7,1
50–99	6,8	6,7	6,7
Totalt	**6,3**	**6,7**	**6,7**

Varav långtidssjukfrånvaro, > 60 dagar, procent

	2019	2018	2017
	29,8	39,1	41,7

Personalenhetens arbete

Vi har under året fortsatt vårt arbete med att införa förhållningssättet ”Engagerat medarbetarskap” enligt professor Stefan Tengblads teori om att engagerade, ansvarstagande medarbetare tillsammans med tillitsfulla, ansvarsfulla chefer leder till inspirerande arbetsmiljö och effektiv verksamhetsutveckling. December 2018 genomförde vi en medarbetarundersökning, LedMed, med 82 procents svarsfrekvens. Resultatet blev index 71. År 2019 genomförde vi ytterligare en undersökning med 85 procents svarsfrekvens. Även nu blev resultatet index 71. LedMeds egna referens har index 70.

Vi har anpassat kommunens lönekriterier och modell för utvecklingssamtal så de följer vårt förhållningssätt när det gäller medarbetarskap. Genomgång och övningar av dessa har skett med samtliga chefer.

Det blir allt svårare att hitta intermittent anställda vikarier i kommunen. Vi har därför organiserat gemensamma rekryteringsträffar där vi bjuder in sökande till information om kommunen innan ett antal chefer inom främst omsorg, skola och förskola får träffa de sökande för en första snabbintervju. Detta tillvägagångssätt är snabbt och effektivt både för kommunens chefer och de sökande.

"Heltid som norm", vars syfte är att skapa heltidstjänster inom Kommunals avtalsområde, fortskrider och i nuläget arbetar olika arbetsgrupper med att skapa förslag till riktlinjer och ramverk för heltid som norm inom kommunen. Ett stort arbete har skett med att förankra arbetet bland personalen ute i verksamheterna.

Orsa kommun ingår i ett samarbete med högskolan i Dalarna kring ledarskapsutbildningar som ger högskolepoäng. Under året deltog två nya chefer i utbildningen ”Ny som chef”. Genomförd utbildning ger 7,5 högskolepoäng.

Kommunfullmäktige

Kommunfullmäktige – ordförande Anne-Marie Fröjd (C)
Vice ordförande Bernt Westerhagen (C)
Andre vice ordförande Anders Rosell (S)

Kommunfullmäktige (KF) är kommunens högsta beslutande församling. Fullmäktige beslutar i principiellt betydelsefulla frågor. De ska dra upp mål och riktlinjer, fatta beslut om viktiga ekonomiska frågor, avgöra kommunens nämndorganisation samt välja ledamöter till de politiska beslutsgrupperna.

Fullmäktige har under 2019 haft fyra möten. Under årets första sammanträde i mars antogs ett samverkansavtal gällande E-arkivcentrum Dalarna. Målet är att kommuner i länet ska erbjuda medborgare, näringsliv, forskning och förvaltning enkel tillgång till digital information genom ett länsgemensamt e-arkiv (digitalt långtidsbevarande). På samma möte antogs en barn- och ungdomspolitisk strategi för perioden 2019–2020. Strategin har en övergripande vision och tre fokusområden.

Vid årets andra möte i maj antogs en policy för informationssäkerhet och dataskydd. Beslut fattades om utökad borgen för Orsa Vatten och Avfall AB. Beslut om kommunal borgen fattades också för Brandkåren Norra Dalarna.

På det tredje mötet i september antogs förslaget till ny översiktsplan. Det fattades också beslut om att bygga ett nytt särskilt boende och att Lillåhem ska byggas om till trygghetsboende. En ny VA-taxa antogs vid samma möte. Vidare beslöt man att tre mål från Agenda 2030 ska prioriteras inom Orsa kommun. De prioriterade målen är Hälsa och välbefinnande, Hållbar energi för alla samt Hållbar konsumtion och produktion.

Vid årets sista kommunfullmäktige i november antogs *Handlingsprogram trygghet och säkerhet, Reglemente för krisledningsnämnden, Styrdokument för krisberedskap 2019–2022* samt en *Hälso- och friskvårdspolicy*. En it-säkerhetspolicy antogs på samma möte och ett antal ärenden rörande aktieägaravtal, bolagsordning, ägardirektiv samt borgensåtagande gällande Inlandsbanan avhandlades också.

Tre motioner och två medborgarförslag har behandlats under året. Kommunfullmäktige avslog en motion om att ta fram en anhörigplan som beskriver ambitionerna med anhörigstödet samt en motion om väg E45 med förslag om att kommunen inleder samtal med Trafikverket om ny dragning av vägsträckan och att prioritera en del av den befintliga med lämpliga åtgärder. En annan motion föreslog att införa en metod för att mäta bemanningsbehoven inom omsorgen. Kommunfullmäktige besvarade motionen med att det inte behöver införas ytterligare en metod eftersom omsorgen redan har modeller för att få en överblick över personalsituationen.

Ett medborgarförslag om att anlägga en hundrastgård besvarades med att det inte är en kommunal angelägenhet men att kommunen är öppen för diskussion kring lämplig mark om intresserade vill bilda en förening för att driva en hundrastgård. Det andra medborgarförslaget handlade om åtgärder kring klimatförändringar med bland annat förslag om att kommunen tar fram en klimatomställningsplan med koldioxidbudget. Frågorna som aktualiserats i medborgarförslaget kommer att tas med i kommunens arbete med hållbarhet och målen från Agenda 2030.

Ytterligare åtta motioner och fyra medborgarförslag har lämnats in men inte färdigbehandlats.

Ekonomisk översikt

Kommunfullmäktige driftredovisning

Verksamhet (tkr)	2019			2018	2017
	Utfall	Budget	Avvikelse	Utfall	Utfall
Kommunfullmäktige	343	418	75	313	325
Kommunalt partistöd	377	336	–41	336	336
Revision	630	800	170	680	663
Valnämnd	73	200	127	79	3
Överförmyndare	542	632	90	469	738
God man och förvaltare	392	452	60	681	371
Summa	**2 357**	**2 838**	**481**	**2 558**	**2 436**
Budgetavvikelse				147	144

Valnämnden ger ett överskott då högre statsbidrag än beräknat erhölls, dels för genomförande av EU-val men även för omval till Falu kommunfullmäktige.

Många små överskott ger sammantaget ett stort överskott sett till den sammanlagda budgeten.

Framtid

Under 2020 kommer Vision 2050 att fastställas.

Kommunstyrelsen

Ordförande Mikael Thalin (C)
Vice ordförande Susanne Lindblad (C)
2:e vice ordförande och oppositionsföreträdare Magnus Bjurman (S)

Under året har ett arbete med att ta fram Orsas Vision 2050 pågått. Kommunstyrelsen, kommunledningen och fem unga kommunutvecklare mellan 14 och 19 år har under året deltagit i fyra heldagsträffar. Det inleddes med en inspirationsdag där vi gästades av Hans Abrahamsson, docent i freds- och utvecklingsforskning vid Göteborgs universitet. Han ledde oss genom globala utmaningar och omvärldsanalyser. På den andra inspirationsdagen gästades vi av Palle Lundberg, kommundirektör i Helsingborg, som berättade om det lyckosamma och uppskattade arbetet med att utveckla Helsingborg. Den tredje träffen handlade om Orsas möjliga utveckling med avseende på boende, invånare, näringsliv och kompetensförsörjning. På den fjärde sammankomsten ledde Kairos Future ett seminarium om framtiden. Under de första månaderna 2020 arbetas en vision fram och formuleras för Orsa.

Verksamhetsområde omsorg har fokuserat på att förbättra det systematiska kvalitetsarbetet som har fått allvarliga anmärkningar av Inspektionen för vård och omsorg (IVO). Ledningen inom omsorgen har jobbat med en handlingsplan för att åtgärda problemen.

Kommunfullmäktige har fattat beslut om att bygga ett nytt särskilt boende (säbo) på Storgärdet i Orsa. En projektledare har anlitats för att samla in synpunkter och behov från chefer, medarbetare, skyddsombud och fackliga representanter och lämna en beställning till Orsa Lokaler AB för att bygga nytt säbo.

Personal

Nuvarande kommunchef Ann-Therese Albertsson går i pension under sommaren och kommunstyrelsen har rekryterat Marie Ehlin som ny kommunchef. Marie Ehlin tillträder sin tjänst den 1 juni.

Investeringar

Den 30 september fattade kommunfullmäktige beslut om kanske den största investeringen hittills i Orsa kommun. Vi ska bygga ett nytt särskilt boende (säbo). Vi kommer att flytta befintligt säbo från Lillåhem som vi äger själva och från Orsagården som vi hyr av en extern hyresvärd. Lillåhem ska byggas om till trygghetsboende. Det pågår också en utredning om att bygga två nya avdelningar på förskolan Trimsarvet.

Ekonomisk översikt

Driftredovisning

Verksamhet (tkr)	2019			2018	2017
	Utfall	Budget	Avvikelse	Utfall	Utfall
Politisk verksamhet	8 831	6 713	–2 118	6 231	6 611
varav medel till kommunstyrelsens förfogande	5 671	4 000	–1 671	3 668	2 759
Kommunchef	8 394	8 344	–50	1 394	1 370
Ekonomi	4 570	4 586	16		
Personal	2 346	3 061	715		
Löneservice	1 435	1 426	–9		
Kommunikation	1 917	1 921	4		
Summa	**27 493**	**26 051**	**–1 442**	**7 625**	**7 981**
Budgetavvikelse				1 575	2 652

Underskottet i kommunstyrelsens politiska verksamhet beror på att kommunstyrelsen har lämnat täckningsbidrag avseende projekteringskostnader för ej genomförda projekt till Orsa Lokaler AB. Överskottet avseende personal har flera orsaker, till exempel erhölls bidrag om 220 tkr från Försäkringskassan för höga sjuklönekostnader samtidigt som vi under 2019 hade lägre kostnader för rehabilitering än budgeterat. En budgeterad projektanställning avslutades i förtid då personen ifråga gick till annan tjänst inom kommunen.

Framtiden

Det kommer att bli svårare att klara välfärden i framtiden. En åldrande befolkning och en minskad andel yrkesverksamma påverkar oss inom en inte alltför lång tid. Vi har fullt på våra särskilda boenden och vi hade svårt att under sommaren anställa vikarier. Vi har haft en bra ekonomi under de senaste åren men det blir tuffare tider redan 2020 med sämre skatteprognoser och lågkonjunktur. Nybyggnation av särskilt boende som beslutades i kommunfullmäktige den 30 september innebär ökade hyreskostnader och en högre lånenivå.

Vi måste bli bättre på att digitalisera verksamheten både för att förenkla för invånare, effektivisera och för att klara kompetensförsörjningen. Det finns redan robotar som klarar att automatisera enklare administrativa arbetsuppgifter som innebär att vi kan fokusera mer på avancerade arbetsuppgifter samtidigt som enklare arbetsuppgifter försvinner. Digitalisering handlar mer om förändringsarbete än teknik och det kommer att ställa krav på våra chefer. Vi har en gemensam IT-enhet i Mora, Orsa och Älvdalen och vi arbetar för att införa samma system i våra tre kommuner. Det innebär att vi måste arbeta med digitalisering tillsammans.

Integration av våra nyanlända är en svår men viktig fråga för att undvika ökat försörjningsstöd och för att klara kompetensförsörjningen. Det är en utmaning för våra nyanlända att lära sig svenska för att klara utbildning och arbete. Vi måste klara av att ta emot medarbetare med annan kultur och med svårigheter med svenska språket.

Kommunstyrelse

Utskott för strategi (service och utveckling)

Ordförande Mikael Thalin (C)
Vice ordförande Susanne Lindblad (C)
2:e vice ordförande Magnus Bjurman (S)

Under 2019 har service och utveckling fortsatt arbeta med Ordning och reda. Vi har fokuserat på dokumenthantering och kommunens gemensamma administration i syfte att minska sårbarheten.
I inledningen av 2020 infördes en digitaliserad inköpsprocess (Proceedo). Kommunens internkontroll har implementerats och utvecklats under året och ses numera som ett utvecklingsverktyg.

Ett framgångsrikt förändringsarbete har gjorts inom kostenheten. Arbetslagsledare har införts i varje kök för att fördela ansvar och öka delaktigheten bland medarbetarna. Detta arbete har bland annat bidragit till att minska antalet sjukskrivningar.
Ett omfattande arbete med ungdomsenkäten Lupp har genomförts under året. I Lupp-enkäten får kommunen kunskap om ungas livssituation, deras erfarenheter och synpunkter. Ett arbete pågår med att ta fram förbättringsåtgärder utifrån analys av de ungas svar.

Följande punkter har varit extra viktiga i vår verksamhet:

- En barn- och ungdomsstrategi har tagits fram för Orsa.
- Infört Proceedo – en digital inköpsprocess för hela organisationen.
- Service och utveckling har administrerat arbetet med kommunens nya vision Orsa 2050.

Personal

Ingen större förändring har skett under 2019 inom service och utveckling när det gäller personalfrågor.

Investeringar

Inga större investeringar har gjorts inom vårt verksamhetsområde under 2019.

Ekonomisk översikt

Driftredovisning

Verksamhet (tkr)	2019			2018	2017
	Utfall	Budget	Avvikelse	Utfall	Utfall
Utskott för strategi	1	5	4	6	4
Verksamhetsområdeschef service och utveckling	2 383	2 290	–93	2 608	2 253
Gemensamt stöd	5 962	5 595	–367	8 084	5 712
Administrativt stöd	4 372	4 670	298	4 163	4 262
Utredning och utveckling	2 741	2 871	130	2 137	2 462
Ekonomi			0	4 343	4 286
Personal			0	2 737	1 684
Löneservice			0	1 335	1 452
Kostenhet	3 586	3 199	–387	3 602	3 396
Summa	**19 045**	**18 630**	**–415**	**29 015**	**25 511**
Budgetavvikelse				–1 083	783

Kommentar till ekonomin

Kostenheten påverkas fortfarande av ökade livsmedelspriser orsakade av den torra sommaren 2018. Under året har kostenheten infört arbetsledare i varje kök och arbetat annorlunda med matsedelsplanering. Detta har lett till en ökad kostnadsmedvetenhet och har gett resultat inom skolkosten där underskottet har minskats. Fortfarande har vi höga kostnader inom äldreomsorgen där kostenhetens samarbete med chefer och beställare inom äldreomsorgen är viktigt för att hålla budgeten under 2020.

Kommunhuset har förtätats med ett ökat antal arbetsplatser och för att få plats har kök och lunchrum byggts om. Kostnaderna för denna renovering har tagits inom gemensamt stöd som därför visar ett underskott.

I övrigt har service och utveckling hållit budgeten.

Framtiden

Service och utveckling tar fram en ny styrmodell och ett årshjul där samspelet mellan mål, ekonomi och kvalitetssäkring beskrivs och visualiseras. Detta görs för att klargöra hur Orsa kommun styrs och hur kommunen organiserar sitt arbete. Service och utveckling kommer att göra ett arbete med att tydliggöra grunduppdragen för kommunens olika verksamheter internt och externt. Det kommer att synliggöra vad vi ska fokusera på i vårt dagliga arbete och är ett led i att implementera den nya styrmodellen.

Våra huvudprocesser och stödprocesser ska kartläggas och effektiviseras. Processkartläggning underlättar för att bedriva ett konstruktivt utvecklingsarbete, undvika dubbelarbete och fördela ansvar på ett bra sätt samtidigt som det är en nödvändighet för en framtida digitalisering. Nämnda utvecklingsarbete varken påverkar eller påverkas av ekonomiska förutsättningar. Det kommer att ta tid i anspråk men är fullt möjligt att genomföra.

Ett projekt för införandet av ett kommunövergripande kontaktcenter med nya uppdrag inleds i årets början. Förberedelser pågår under året för att införa e-arkiv i kommunen under 2020. Under våren slutförs arbetet med Vision Orsa 2050 och under hösten påbörjas arbetet med en plan för hur vi ska förverkliga och leva visionen.

Kostenheten genomför ett projekt tillsammans med ungdomsstrategen i syfte att öka skolelevernas inflytande över vilken mat som ska serveras. Att öka ungdomars inflytande är en del i ungdomsstrategin. Under 2020 kommer kostenheten att lägga ner mer arbete på att minska matsvinnet. Nya arbetsscheman för kökspersonalen införs där viss arbetstid flyttas från helger till vardagar. Dessa åtgärder syftar båda till att minska kostnaderna och få kostenhetens budget i balans.

Kommunstyrelse
Utskott för samhälle

Ordförande Mikael Thalin (C)
Vice ordförande Magnus Bjurman (S)

Samhälle är ett brett verksamhetsområde som nu börjar hitta synergier mellan de olika enheterna. Det finns verksamhetsplaner som kontinuerligt följs med prioriterade aktiviteter. Ökad samverkan mellan enheterna har effektiviserat arbetet.

Viktiga händelser under 2019 är:

- Orsa klättrade i Svenskt Näringslivs rankning av företagsklimat från plats 206 till plats 80 och nådde därmed målet ”Topp 100” och blev även näst bästa ”klättrare” i Sverige.
- Arbetsmarknadsenheten har i samverkan med individ- och familjeomsorgen påbörjat samarbetet Alla till arbete, ATA (Trelleborgsmodellen). Ett stärkt samarbete med näringslivet som ger fler praktikplatser och riktiga jobb.
- Stadsnätsutbyggnaden fortskrider enligt plan och en lokal bredbandsstrategi är beslutad. Dokumentation och säkerhetsarbete har påbörjats. Utredning har påbörjats om framtida gemensam förvaltningsorganisation med Mora och Älvdalen inför 2021.
- Ungdomens hus har efter ett gediget arbete nått en mycket positiv ökning av deltagare hos grupperna 10–12 år och 13+ år.
- Ny samåkningstjänst (stärkt kollektivtrafik) har startat i Skattungbyn i samverkan mellan Freeelway, Vinnova, Dalatrafik och Orsa kommun med möjlighet att så småningom kunna spridas till hela kommunen.

Personal

Enhetschefen för arbetsmarknadsenheten och integration har varit föräldraledig under större delen av året. Infrastrukturenheten har anställt en projektsamordnare för stadsnätet på vakant tjänst. Näringslivskontoret har anställt en näringslivsutvecklare efter pensionsavgång.

Investeringar

Det fortsatta arbetet med utbyggnad av stadsnätet är fortsatt den stora investeringen hos samhälle.

Ekonomisk översikt

Driftredovisning

Verksamhet (tkr)	2019			2018	2017
	Utfall	Budget	Avvikelse	Utfall	Utfall
Utskott för samhälle	66	70	4	76	62
Verksamhetsområdeschef samhälle	2 384	2 211	–173	2 307	2 116
Näringsliv	3 737	4 194	457	3 607	3 737
Integration	–5 033	–3 500	1 533	–3 354	–5 415
Arbetsmarknad	6 139	5 668	–471	4 449	4 464
Infrastruktur	16 823	14 937	–1 886	16 737	19 331
Skog och mark	579	553	–26	662	–155
Fastighet	1 510	1 209	–301	1 447	1 366
Kultur och bibliotek	6 894	7 280	386	7 166	6 157
Fritid	10 288	10 182	–106	10 265	10 038
Räddningstjänst			0	6 424	5 879
Summa	**43 387**	**42 804**	**–583**	**49 786**	**47 580**
Budgetavvikelse				1 050	4 930

Samhälle har under 2019 haft en större avvikelse inom infrastrukturenheten där kostnader för snöröjning rejält översteg budget beroende på en snörik vinter. Långa transporter till tippning, fyllning av många ”små” sandlådor, sopning och jourkostnader är bidragande orsaker till underskottet. Ett åtgärdsförslag för vintern 2019/2020 finns på plats med nya platser för tippning av snö vilket innebär kortare transporter, och färre sandlådor att fylla vilket spar tid. Näringsliv ger ett överskott på grund av tjänstledig personal. Övriga verksamheter håller budget.

Framtiden

Under 2020 fortsätter arbetet med ökad samordning mellan verksamheterna inom samhälle. Det är även en förutsättning för att klara de ekonomiska utmaningarna framöver. Verksamheterna följs upp med fokus på rätt prioriteringar för att nå våra mål inom budget.

Näringslivskontoret fortsätter att ytterligare stärka förutsättningarna för ett starkt företagsklimat i samverkan med företagen. Ett näringslivsråd startas under 2020 i syfte att ytterligare stärka utvecklingen i Orsa.

Infrastrukturenheten fortsätter stadsnätsutbyggnaden mot målet 98 procent 2025. En utredning genomförs angående en MOA-gemensam förvaltningsorganisation för våra stadsnät från och med 2021. Rutiner och kostnadsbild ses över för snöröjning. Plan arbetas fram för underhåll av vägar och belysning. Mark och exploatering prioriterar bland annat Styversbacken etapp 2 och försäljning av befintliga tomter.

Inom biblioteksverksamheten förbereds ett samarbete mellan alla dalakommuners bibliotek under ett gemensamt paraply, Dalabiblioteken. Starten är preliminärt planerad till 2021.

Fritidsenhetens organisation ses över i samarbete med infrastruktur- och arbetsmarknadsenhet för effektivare utförande av åtgärder inom gata/park/fritid.

Resultatet av LUPP 2018 är fortfarande aktuellt och används till grund för verksamhetsplaneringen för till exempel Ungdomens hus.

Arbetsmarknadsenheten fortsätter under 2020 den positiva förflyttningen mot Alla till arbete (Trelleborgsmodellen) med fortsatt stärkt samarbete med företagen för bland annat praktikplatser och nya anställningar.

Kommunstyrelse
Utskott för lärande

Ordförande Susanne Lindblad (C)
Vice ordförande Gunilla Elings Friberg (S)

Resultaten 2019 har gått upp i årskurs 6 och 9. Meritvärdet i årskurs 9 har ökat från 190 till 217. Antalet behöriga elever till gymnasiets yrkesprogram har ökat från 79 procent till 83 procent. Resultaten på de nationella proven har ökat i ämnena i årskurs 6 och 9. I årskurs 3 har resultaten i svenska gått upp, men resultaten i matematik har gått ner.

Förskolan Nyfikens utemiljö har färdigställts och invigdes i juni 2019. Under året har också framtiden för förskolorna Lindan 1 och 2 utretts. Kommunfullmäktige beslutade i november 2019 att Lindan 1 och 2 tillfälligt ska flytta till förskolan Parkens lokaler sommaren 2020. Flytten görs eftersom Lindan 1 och 2 är i dåligt skick med bland annat bristande ventilation och bristande arbetsmiljö.

I juli 2019 övertog Skattunge friskola ansvaret även för förskolan och det fritidshem som kommunen tidigare drivit i byn. Personalen som arbetat på förskolan och fritidshemmet fick andra tjänster inom kommunens förskolor och skolor.

Personal

Under 2019 gick rektorerna för Digerbergets skola och Kyrkbyskolan i pension respektive delpension. Nya rektorer tillträdde till höstterminen.

Investeringar

Utöver de återkommande investeringarna i digitala verktyg till eleverna i årskurs 1, 4 och 7 har en extra satsning under höstterminen 2019 gjorts på att förbättra den fysiska lärmiljön på skolorna. Totalt 250 tkr avsattes för höstterminen 2019 och 250 tkr för vårterminen 2020 för detta ändamål. Innertak med dagsljusbelysning byggs i 19 klassrum för att förbättra ljudnivå och ljusstyrka. Ljudutjämningssystem installeras i 25 klassrum för att läraren ska höras bättre.

Ekonomisk översikt

Driftredovisning

Verksamhet (tkr)	2019			2018	2017
	Utfall	Budget	Avvikelse	Utfall	Utfall
Utskott för lärande	131	280	149	241	218
Musikskola	4 464	4 513	49	4 362	3 995
Förskola	33 261	32 137	–1 124	30 520	28 063
Grundskola/fritids	78 840	75 671	–3 169	75 805	75 542
Grundsärskola	1 674	2 354	680	1 936	2 102
Gymnasieskola	42 530	39 375	–3 155	37 783	40 453
Administration	4 587	4 472	–115	4 138	5 173
Ej fördelade medel	300	1 488	1 188	17	0
Summa utbildningsverksamhet	**165 787**	**160 290**	**–5 497**	**154 802**	**155 546**
Flyktingmottagning	–373		373		687
Summa totalt	**165 414**	**160 290**	**–5 124**	**154 802**	**156 233**
Budgetavvikelse				**2 448**	**–1 182**

Kommentar till ekonomin

Verksamhetsområde lärande går med ett kraftigt underskott för 2019.

Underskottet för förskolan och grundskolan kan förklaras med att skolorna under vårterminen hade för mycket visstidspersonal anställd. Detta kom skolorna tillrätta med sommaren 2019. Det stora ekonomiska tappet som förskolorna och skolorna gör är att vikariekostnaderna har ökat med drygt 2 mkr. Cirka 1,5 mkr för skolan och 500–600 tkr för förskolan. Detta utan att fler anställda är sjuka. Den hypotes som ledningsgruppen i lärande arbetar med och försöker komma tillrätta med är att kostnadsökningen är en effekt av att organisationen runt vikarieanskaffningen har ändrats vilket leder till att vikarier tas in för ofta.

Underskottet för gymnasiet har fyra orsaker. För det första har många elever från Orsa valt andra skolor än Mora gymnasium vilket leder till högre kostnader. För det andra har Migrationsverkets ekonomiska ansvar för nyanlända elever (gymnasielagselever) och den utökade utbildningsplikten inom svenska för invandrare (SFI) lyfts över från Migrationsverket till kommunerna vilket för Orsas del ger ett ekonomiskt tapp med cirka 2,5 mkr per år. För det tredje har gymnasiet förlorat en tvist i förvaltningsdomstolen mot Migrationsverket för begärt ekonomiskt stöd för nyanlända elever under 2017 och 2018. För det fjärde har vuxenutbildningen haft färre elever inskrivna än det antal som statsbidrag sökts för.

Framtiden

Under 2020 utreds förskolefrågan vidare, kommunfullmäktige har begärt att förvaltningen ska utreda om och i så fall var nya förskoleplatser ska byggas.

Inom skolan kommer arbetet med att förbättra den fysiska lärmiljön att fortsätta, exempelvis genom att bygga innertak som sänker ljudnivån och även ljudabsorberande inredning i matsalar och korridorer.

En osäkerhetsfaktor framåt är inflyttningen och behovet av en förberedelseklass. I förberedelseklassen går elever som nyligen kommit till Sverige och som i stort sett läser svenska på heltid. Orsa upplever att antalet elever som kommer till Orsa och som är i behov av förberedelseklass och språkstödjare återigen ökar. Under höstterminen 2019 kom sju helt nyanlända elever till Orsa och förberedelseklassen. Ur ett ekonomiskt perspektiv är dessa kostnader mycket svårbudgeterade.

Kommunstyrelse
Utskott för omsorg

Ordförande Håkan Yngström (C)
Vice ordförande Hans-Göran Olsson (S)

Omsorgen i Orsa har haft ett intensivt 2019. Hela verksamheten har präglats av ett ökat tryck samtidigt som stora förändringsarbeten pågått.

Verksamhetens huvudfokus har varit att förbättra det systematiska kvalitetsarbetet. Det är ett stort och nödvändigt arbete som måste göras. Vi har följt en framtagen handlingsplan som redan gett resultat, men det är ett större arbete som kommer att fortsätta över de närmaste åren för att komma till rätta med de brister som tidigare konstaterats.

Det har fattats beslut om att bygga ett nytt äldreboende som samlar och ersätter dagens två särskilda boenden (Lillåhem och Orsagården). Samtidigt kan ett större antal trygghetsbostäder frigöras på dagens Lillåhem. Tillsammans är det här viktiga hörnstenar i hur vi kan möta ett ökat behov av äldreomsorg i kommunen och det är positivt att det rustas för att kunna klara av de kommande demografiska utmaningarna som väntar.

Vi ser redan nu ökningar i behovet av äldreomsorg, och inflödet av nya behov som vi måste tillgodose har varit markant högre än 2018. Vi har exempelvis haft väntetid och kö till särskilt boende på ett sätt vi inte haft tidigare, vilket bland annat lett till att vi under större delen av året har fått inrätta några extra tillfälliga platser på särskilt boende. Samtidigt har hemtjänsten fått 33 procent fler beslutade timmar jämfört med 2018.

Personal

Det har varit ett år med ovanligt många chefsrekryteringar. I början av året förstärktes chefsorganisationen med fyra tjänster. När den förändringen var klar gick hälso- och sjukvårdschef och individ- och familjeomsorgschef vidare till nya utmaningar utanför kommunen, så även hösten präglades av rekryteringar.

Det har även varit en ovanligt tuff sommar vad gäller vikarierekrytering. Våra medarbetare, såväl ordinarie som vikarier, har gjort ett fantastiskt jobb för att ändå klara av det jobb som har behövt göras.

Investeringar

Inga större investeringar gjordes under 2019.

Ekonomisk översikt

Driftredovisning

Verksamhet (tkr)	2019			2018	2017
	Utfall	Budget	Avvikelse	Utfall	Utfall
Utskott för omsorg	98	350	252	316	332
Färdtjänst	1 000	1 078	78	992	2 021
Hälso- och sjukvårdsenhet	14 025	12 976	–1 049	12 199	11 413
Äldreomsorg	70 353	72 282	1 929	67 492	65 958
Socialpsykiatri	2 034	2 463	429	2 292	2 371
LSS	26 054	24 727	–1 327	23 802	22 910
Individ- och familjeomsorg	12 352	8 165	–4 187	10 117	9 411
Insatser vuxna	2 964	2 870	–94	2 815	4 552
Insatser barn och ungdom	4 537	6 580	2 043	3 635	7 632
Ekonomiskt bistånd	8 960	7 184	–1 776	7 919	7 246
Familjerätt/familjerådgivning	1 412	1 405	–7	1 758	1 386
Flyktingmottagning	–3 550	62	3 612	–1 285	–7 524
Administration	14 770	15 516	746	12 829	11 689
Ej fördelade medel	0	245	245	0	0
Summa verksamhet	**155 009**	**155 903**	**894**	**144 881**	**139 397**
Projekt	–53		53	289	66
Summa totalt	**154 956**	**155 903**	**947**	**145 170**	**139 463**
Budgetavvikelse				4 587	3 629

Omsorgen lämnar ett överskott för 2019. Det beror i första hand på att det kommit in ersättningar från Migrationsverket i större utsträckning än beräknat. Utan dessa extra pengar skulle resultatet vara negativt.

Det ska dock, som ovan nämnts, ändå betonas att trycket varit markant högre på hela verksamheten. Tidigare år har varit relativt lugna år vad gäller inflödet av nya behov hos våra medborgare som vi ska möta, men så är det inte längre. Det är på det sättet naturligt att även kostnaderna ökar när behoven ökar. Med de förutsättningarna har vi ändå i stort klarat av de ekonomiska utmaningar vi ställts inför relativt bra.

Svårast att klara sin uppgift rent ekonomiskt har det varit på individ- och familjeomsorgen. Mönstret från tidigare år fortsatte här, med andra ord överskott för insatser för barn och ungdom (främst placeringar) och underskott gällande ekonomiskt bistånd och inhyrda konsulter. Liknande problem med kostnader för inhyrd personal ligger, tillsammans med ökade kostnader för hjälpmedel, bakom det negativa resultatet på hälso- och sjukvårdsenheten. Särskilda omsorgen gör ett negativt resultat vilket beror på fler stora beslut på LSS-insatser[1] än tidigare år.

Framtiden

Den viktigaste utmaningen vi ser under den närmaste framtiden är den fortsatta utvecklingen av vårt systematiska kvalitetsarbete. Vi jobbar hårt och målmedvetet med införandet av ledningssystemet för det systematiska kvalitetsarbetet, men det är ett arbete som kräver tid, tålamod och uthållighet.

Arbetet med att möta framtidens behov av äldreboende är en stor utmaning. Det under året beslutade nybygget, som även frigör fler trygghetsbostäder, kommer att fortsätta vara ett stort projekt de närmaste kommande åren. Den satsning som nu görs tror vi kommer att ge bra förutsättningar för att möta framtiden med modernt boende för de äldre i Orsa.

Kompetensförsörjningen är och kommer att vara en ytterst viktig fråga för Orsa kommun, precis som för snart sagt hela kommunsverige. Vi fortsätter arbetet med att möta den generationsväxling som redan pågår och det finns en direkt koppling till det större arbete kring *Heltid som norm* som pågår sedan tidigare.

[1] LSS – lagen om särskilt stöd och service till vissa funktionshindrade.

Miljönämnd (Mora Orsa miljöförvaltning)

Ordförande Per-Erik Wiik (C)
Vice ordförande Arne Grahn (M)

Under 2019 har möjligheterna att bilda en gemensam miljö- och byggförvaltning för Orsa och Mora utretts. Utredningen är klar och har redovisats för vår nämnd och förvaltning under hösten. Utredningen föreslår att miljökontoret och stadsbyggnadsförvaltningen ska slås samman till en gemensam förvaltning och att lokaliseringen av den ska vara i Mora. Kommunerna har ännu inte tagit ställning om hur det kommer att bli.

Under sommaren har livsmedelsinspektörerna utrett ett stort salmonellautbrott. Närmare 50 personer som hade ätit på en restaurang insjuknade. En hel veckas arbetstid har lagts på att genomföra kontroller på aktuellt ställe, ta prover och utreda orsaken till utbrottet.

Vi har märkt av en ökning av klagomålsärenden där grannar klagar på varandra. Det kan handla om skällande hundar, flugor och andra störningar. Dessa ärenden tar mycket tid i anspråk av inspektörerna och kan vara svåra att hantera.

Under året har vi även lagt ner mycket tid på att ta fram en ny taxa för miljöbalken och en ny timtaxa för livsmedel, som antogs av miljönämnden men som inte fastställdes av kommunfullmäktige i respektive kommun.

Personal

Vi har inte varit fullt bemannade på miljökontoret under 2019. Det beror på tjänstledighet, föräldraledighet och sjukfrånvaro. Vi har inte lyckats ersätta dessa vakanser med personal så personaltäckningsgraden har varit 90 procent.

Investeringar

Under 2019 hade inte miljönämnden några investeringar.

Ekonomisk översikt

Driftredovisning

Verksamhet (tkr)	2019			2018	2017
	Utfall	Budget	Avvikelse	Utfall	Utfall
Miljönämnd	159	119	–40	59	65
Energirådgivning	19	1	–18	0	–127
Administration miljö och hälsa	953	912	–41	899	952
Livsmedel	201	149	–52	177	193
Miljötillsyn	409	340	–69	425	242
Kalkning	99	119	20	140	74
Naturvård	249	253	4	249	237
Summa	**2 089**	**1 893**	**–196**	**1 949**	**1 636**
Budgetavvikelse				–173	30

Miljönämnden redovisar ett negativt resultat för 2019. Det beror bland annat på att kostnaderna för nämndens ledamöter är högre än budgeterat samt att intäkterna för miljötillsyn (främst avloppstillsynen) och livsmedelskontrollen inte har uppnått budgeterad nivå.

Framtiden

Enligt den behovsutredning som varje år antas av miljönämnden kan det konstateras att det saknas resurser för att kunna genomföra grunduppdraget, som är att bedriva tillsyn och kontroll. Med anledning av detta har miljönämnden antagit en ny taxa för miljöbalken och en ny timtaxa för både livsmedel och miljöbalken. Taxorna antogs inte av kommunfullmäktige i Orsa och Mora vilket innebär att miljönämnden inför 2020 inte har tillräckliga resurser för att kunna utföra tillsyns- och kontrolluppdraget. Den självfinansieringsgrad som nämnden har inom livsmedelsområdet och miljöbalken innebär att skattemedel måste finansiera tillsynen och kontrollen i stället för avgifter. Inom livsmedelsområdet är det inte förenligt med lagstiftningen att täcka kostnaderna för kontrollen med skattemedel.

Mora och Orsa kommuner har gjort en utredning av en sammanslagning av miljö- och byggförvaltningarna. Utredningen är klar och föreslår att en sammanslagning ska genomföras. Respektive kommun behöver ta ställning till hur framtiden ska se ut.

Byggnadsnämnd (Stadsbyggnadsförvaltning Mora Orsa)

Ordförande Anders Borg (C)
Vice ordförande Pia Ström (S)

Stadsbyggnad har överlag en fortsatt hög ärendemängd. Bygglovsärenden för Orsa har ökat till 119 ärenden från 99 ärenden under 2018. Gällande bygganmälningar har antalet sjunkit kraftigt från 54 under 2018 till 34 under 2019. Antalet tillsynsärenden har sjunkit till 7 jämfört med 10 under 2018. Antalet bostadsanpassningsärenden ligger på 37 för 2019 jämfört med 43 föregående år.

Ny lagstiftning infördes från 2019 som kan innebära minskade bygglovsintäkter om inte snabba handläggningstider upprätthålls. Vi har därför anställt ytterligare en administratör och handläggningstiderna klaras nu till 100 procent för bygglov och bygganmälningar.

Planverksamheten är nu fullbemannade med fyra planarkitekter. Kart- och mätverksamheten har varit hårt belastade under året på grund av en stor mängd uppdrag gällande utvisning av stadsnät. Detta har till viss del påverkat måluppfyllnaden, men måluppfyllnaden är i sin helhet god för stadsbyggnadsförvaltningen.

En utredning av eventuell sammanslagning av stadsbyggnadsförvaltningen och miljöförvaltningen i Mora och Orsa är genomförd och presenterad under hösten 2019 men inget beslut är ännu fattat.

Personal

Vi har fortfarande omsättning på personal. Förutom återrekryteringar på tjänster som bostadsanpassare och byggnadsinspektör har vi utökat och nyrekryterat en administratör och en planarkitekt. Vi är försiktiga i återbesättningen av en vakant administratörstjänst och väljer att göra en visstidsanställning i stället för en tillsvidaretjänst. Detta eftersom behovet av denna administratörstjänst eventuellt kan minska när bygglovsprocessen är digitaliserad. Vårt behov av större lokaler är fortfarande inte löst trots att vi utökat med två tjänster under året.

Investeringar

Inga större investeringar.

Ekonomisk översikt

Driftredovisning

Verksamhet (tkr)	2019			2018	2017
	Utfall	Budget	Avvikelse	Utfall	Utfall
Byggnadsnämnd	155	157	2	141	133
Administration stadsbyggnad	1 244	1 150	–94	1 221	1 193
Bygglovsenhet	741	540	–201	810	349
Planenhet	433	600	167	578	330
Översiktsplan	172	100	–72	224	420
Kart-, mät- och GIS-enhet	812	990	178	738	867
Bostadsanpassning	537	580	43	693	844
Summa	**4 094**	**4 117**	**23**	**4 405**	**4 135**
Budgetavvikelse				–378	–158

Förvaltningen håller sig inom ram och redovisar ett mindre överskott.

Framtiden

Den stora utmaningen för förvaltningen är att genomföra en övergång till ett mer digitalt arbetssätt. För att kunna realisera en digital bygglovsprocess kan det eventuellt bli nödvändigt att byta handläggningssystem.

Gemensamma nämnder och samverkan

Språktolknämnd

Språktolknämnden i Dalarna är en gemensam nämnd för Region Dalarna, och merparten av länets kommuner med ansvar för språktolkförmedlingsverksamhet. Verksamheten regleras genom nämndens reglemente samt ett samverkansavtal. Borlänge kommun är värdkommun och verksamheten har sitt arbetsställe och säte i värdkommunen och ingår i dess organisation. Syftet med nämndens verksamhet är att säkerställa att parterna gemensamt och inom ramen för den kommunala kompetensen, och självkostnadsprincipen, bereds möjlighet att nyttja resurser som tillgodoser parternas behov av språktolkförmedlingstjänster avseende kompetenta kontakttolkar, telefontolkar och videowebbtolkar.

Vi har fortsatt lansera tjänsten Tolk Online som är till för korta akuta samtal. Denna tjänst är ett led i vårt arbete med att effektivisera tolkförmedlingsverksamheten samt att förbättra servicen till våra medlemmar.

Projektet med kulturkommunikatörer fortsätter i syfte att underlätta integration och förbättra möten mellan olika kulturer.

Ingen förändring i flyktingpolitiken skedde under 2019 vilket resulterade i att nivån på antal uppdrag i stort varit densamma. En minskning av uppdrag med 0,6 procent jämfört med antalet uppdrag 2018. Under 2019 hanterades 56 066 uppdrag.

Årsbokslutet visar ett nollresultat då verksamheten bedrivs enligt självkostnadsprincipen.

Den ekonomiska omslutningen uppgick 2019 till 38,2 mkr vilket är en ökning på 3 procent jämfört med 2018. Den budgeterade omslutningen låg på 34,2 mkr för 2019. Ökningen är en följd av att fler kommuner utanför samarbetet köpt tolkuppdrag.

Inom verksamheten arbetar idag 7 handläggare tillsammans med enhetschef. Verksamheten har drygt 300 registrerade tolkar som behärskar över 75 olika språk. De största behoven av tolkning finns inom följande språk: arabiska, somaliska och tigrinja.

Flyktingströmmar är mycket svåra att beräkna och osäkerheten för framtiden är därför stor. Flyktingströmmar påverkar i stor utsträckning tolkförmedlingens verksamhet och kan leda till stora förändringar vad gäller efterfrågan på tolkuppdrag och efterfrågade språk.

Gemensam servicenämnd lön

Norra Dalarnas Löneservice är en samverkan mellan Mora, Orsa och Älvdalens kommuner. Löneservice sköter löneadministration, arvodering och ersättningar åt anställda och förtroendevalda i de tre kommunerna och i majoriteten av de kommunala bolagen. Brandkåren Norra Dalarnas löner hanteras också hos oss.

Uppdraget är att ge service och stöd till chefer inom det löneadministrativa området. Verksamhetens arbete består bland annat av support och utveckling av systemstöd inom löne- och personalområdet, uttag av rapporter och personalstatistik till chefer och myndigheter, inlämning av underlag till pensioner och information kring försäkring.

Norra Dalarnas Löneservice finansierar verksamheten genom sålda tjänster i form av producerade lönespecifikationer per kommun och genom månadsavgifter från de kommunala bolagen.

Hela 2019 har tekniklyftet av HR-systemet stått i fokus. Systemen har integrerats och är nu helt webbaserade. En gemensam inloggningsportal istället för att hantera inloggning via olika ikoner har införts. Målet är ett användarvänligt och flexibelt system för chefer att arbeta i och för medarbetare att självrapportera i. Här finns arbete kvar att göra och användarvänligheten utvecklas ständigt. Alla anställda självrapporterar nu i schema- och bemanningssystemet. Förhoppningen är att digital rapportering även för förtroendevalda kommer att bli verklighet 2020. Målsättningen är att lönerapporteringen ska vara helt digital 2020.

Under hösten har vi bytt pensionsförvaltare från KPA till Skandikon/Skandia.

En stor arbetsinsats krävdes vid Moras omorganisation och vid införandet av Brandkåren Norra Dalarna. Både omorganisationen och införandet av kommunalförbundet har gått bra. Vissa införandeproblem de första månaderna har funnits, men dessa har nu lösts.

Arbetsgivardeklaration på individnivå som innebär att arbetsgivaruppgifter ska lämnas på personnivå månadsvis började gälla från och med den 1 januari 2019 vilket krävt ett nytt arbetssätt på flera områden.

Karensavdraget som ersatte karensdagen infördes den 1 januari 2019 och supporten har mottagit många frågor kring detta.

Digitalisering av anställningsprocessen kommer att bli säkrare och effektivare och minskar post- och pappershantering. Samtidigt vill vi få till en digital signering i samarbete med IT-enheten.

Ärendehanteringen i supporten ska effektiviseras genom införande och utveckling av ärendehanteringssystemet. Ett arbete med omorganisering har startat på enheten under hösten och framöver ser vi möjligheter att automatisera processer som är regelstyrda och återkommande.

Resultatet för 2019 är –432 tkr. Det är första året som nämnden går med underskott.

Orsak till underskottet är främst att konsultkostnader vid utvecklingen och versionsuppgraderingen i schema- och bemanningssystemet har blivit högre än beräknat. Främst är det kostnader från systemleverantör men även från IT-enheten som avser projektledning och intagna konsulter.

Gemensam servicenämnd IT

Mora, Orsa och Älvdalens kommuner samverkar i en gemensam servicenämnd för kommunernas IT-verksamhet. Nämnden ansvarar för att ge ett effektivt IT-stöd till kommunernas verksamheter. Detta innefattar strategisk utveckling, systemförvaltning, drift och IT-säkerhet.

Den gemensamma partsavsikten avser samverkan kring gemensamma IT-resurser inom strategisk utveckling, projekt, objektförvaltning, drift och IT-säkerhet.

Nämnden ska genom samordning av verksamheter optimera den ekonomiska effektiviteten, säkerställa kompetensförsörjningen och verka för kvalitetsförbättringar. Nämnden ansvarar för och ska ge ett effektivt IT-stöd till de samverkande kommunernas verksamheter. Stödet till kommunerna tillhandahålls i form av tjänster.

Större projekt som pågått under året är dalagemensam e-tjänsteplattform, automatiserad gymnasieantagning, processkartläggning av bemanningsenheten i Mora, digitaliserat inköpssystem för Orsa och tekniklyft av lönesystemet. Allvarliga incidenter under året har bestått av begränsad internetåtkomst, phishing-attacker och begränsningar i telefonväxlarna.

Tre rekryteringar har genomförts – en förvaltningsledare-IT och två tekniker. Ett par längre sjukskrivningar har inneburit att vi fått resursbrist på bland annat projektledare.

Digitaliseringen är ett nödvändigt verktyg och anses vara den enskilt starkaste förändringsfaktorn i samhället. Med hjälp av digitalisering kan kommunerna bli effektivare, mer tillgängliga och erbjuda en enklare vardag för invånare och medarbetare. Men med digitalisering innebär det även också vissa hot och risker. För att kunna uppnå vinsterna med digitalisering krävs det att IT ställer om från drifttänk, till ett mer utvecklings- och säkerhetstänk. Det innebär att vi behöver göra vissa förändringar i rollerna hos personalstyrkan. IT-enheten kommer att påverkas starkt av digitaliseringstakten i kommunerna.

Det ursprungliga överskottet totalt var på 2 701 tkr vilket främst består av högre intäkter samt lägre personalkostnader och kapitalkostnader än budgeterat samt viten inhämtade från Telenor för ej uppfyllda krav. Återbäringen är 1 225 tkr för Mora, 696 tkr för Älvdalen, 677 tkr för Orsa och 103 tkr för bolagen.

Gemensam gymnasienämnd

Sedan 2010 har Mora, Orsa och Älvdalens kommuner en gemensam nämnd för samverkan inom gymnasieutbildning, vuxenutbildning, svenska för invandrare (SFI) och gymnasiesärutbildning.

Mora gymnasiums vision *Varje elev ska utvecklas mot sin fulla potential* har under 2019 präglat alla former av beslut på gymnasiet och följer helt intentionerna i barnkonventionen. Våra ledord *Trygghet, respekt, engagemang och kvalitet* har väglett oss genom våra beslut.

Ungdomsgymnasiet har höstterminen 2019 en fortsatt hög andel elever från vårt samverkansområde (70,2 procent) som startade årskurs 1 på Mora gymnasium. Elevenkäten visar på att fler elever upplever Mora gymnasium som en trygg plats. I vår egen mätning kan man även se att flertalet av eleverna känner att de valt rätt program.

Vuxenutbildningen har växt och då framför allt i och med utbildningsplikten på SFI, som gjort att undervisningstiden ökat från 15 timmar per vecka till 27 timmar per vecka. Utbildningsplikten kom till för att elever snabbare ska bli anställningsbara genom ökad studietakt.

Idrottsutbildningarna har fortsatt högt söktryck, vilket är ett mått på att Mora gymnasiums idrottsutbildningar håller hög kvalitet. Många av specialidrottslärarna har lång ”branscherfarenhet” med dess högsta utbildningar. I dagsläget är det 370 elever som kombinerar sina studier på Mora gymnasium med idrotts- eller friskvårdsutbildning. Vi har otroligt fina resultat från våra idrottselever, bland annat ett ungdoms-OS-silver i längdåkning.

Under våren 2019 fick förvaltningen klartecken att till hösten 2020 starta den internationella gymnasieutbildningen IB, *International Baccalaureate*. Undervisningen bedrivs på engelska och är inriktad mot natur.

Hösten 2019 startades en YH-utbildning, robot och CNC-tekniker. Vi tilldelades 15 platser och lyckades fylla 12 av dessa. Tack vare ett gediget och fint samarbete med branschen fick förvaltningen möjlighet att starta utbildningen.

Augusti 2019 startades även T4, ett fjärde tekniskt år. Det är en vidareutbildning med ett fjärde tekniskt år, och är en ingenjörsutbildning på gymnasienivå.

Introduktionsprogrammen (IM) har under hösten startat upp två nya inriktningar i enighet med skollagen, en inriktning för elever som saknar viss behörighet till gymnasiet, då eleverna läser på ett högskoleprogram samtidigt som de läser upp sin behörighet. Den andra inriktningen är mot yrkesprogrammen där man läser karaktärskurserna för att bli anställningsbar eller mot full yrkesexamen.

Förändringar i statsbidragen där riktade bidrag har blivit generella bidrag har haft en stor negativ påverkan på gymnasieförvaltningens budget, både på ungdomsgymnasiet och på vuxenutbildningen.

Mora gymnasium är ett attraktivt gymnasium för våra elever från vårt samverkansområde och i det finns en stor utmaning att fortsätta vara attraktiva så att eleverna väljer Mora gymnasium i första hand.

Riksidrottsförbundet (RF) arbetar med en utredning gällande riksidrottsgymnasier och orter för nationella idrottsutbildningar. Här behöver nämnden visa på de fina möjligheter som finns till idrott och studier på Mora gymnasium för att få behålla sin RIG- och NIU-status.

På Mora gymnasium har vi en relativt hög andel lärare som är behöriga men kompetensbristen kommer att göra sig gällande även på Mora gymnasium. Här behöver nämnden vara i framkant vad gäller god arbetsmiljö för att både behålla nuvarande lärare och attrahera nya lärare.

Förvaltningen kommer under 2020 att arbeta med MVP, Mentors in violence prevention, som är ett förebyggande program för att tidigt förebygga våld bland barn och unga. Insatsen kommer att följas av forskare på Örebro universitet på uppdrag av Skolverket.

Utifrån den ekonomiska situationen för nämnden under 2019 har en extern genomlysning begärts. Genomlysningen ska svara på vilka effektiviseringsmöjligheter det finns som har låg påverkan på kärnverksamheten och hög monetär effekt. Genomlysningen ska redovisas under 2020.

Gymnasienämnden redovisar totalt ett underskott på drygt 21 mkr per den 31 december 2019 varav Orsas del är 3,2 mkr.

Hjälpmedelsnämnden Dalarna

Hjälpmedel bidrar till att öka tillgänglighet, självständighet och delaktighet för personer med funktionsnedsättning. Tillsammans med länets kommuner tar regionen ett gemensamt ansvar för att enkelt tillhandahålla hjälpmedel till ett rimligt pris. Huvudmannakommun för nämnden är Region Dalarna.

År 2019 har präglats av lokal- och arbetsmiljörelaterade frågor, fortsatt ökad efterfrågan på hjälpmedel, kompetensförsörjningsutmaningar samt analys av ökande hjälpmedelskostnader.

Den snabba tekniska och digitala utvecklingen skapar nya förutsättningar att förhålla sig till.

Att behålla och rekrytera personal är en utmaning i ett samhälle där rörligheten på arbetsmarknaden fortsätter att öka. En förvaltningsövergripande kompetensförsörjningsplan finns framtagen.

Förvaltningen är i en omfattande lokalförändringsprocess där en total utflytt kommer att behövas. Slutmålet är ändamålsenliga lokaler som möter upp för ökade hjälpmedelsvolymer och en utveckling av nya tjänster som gagnar Dalarnas medborgare. Under året har ett förslag arbetats fram på hur lokalerna ska anpassas inför framtiden. Det nuvarande ineffektiva flödet och den bristfälliga arbetsmiljön kommer att förbättras och resultatet låter inte vänta på sig när en utflytt och sedermera återflytt till verksamhetsanpassade lokaler genomförs. Under 2019 har delar av verksamheten flyttat ut och förvaltningen har nosat på den komplicerade process och enorma arbetsinsats som behövs för att orkestrera en total utflytt av samtliga funktioner. Nämnda rockad kommer, för förvaltningen, onekligen att bli 2020-talets mest omfattande arbetsinsats.

I och med den pågående lokalförändringen blir vårt fokus de närmaste åren att upprätthålla verksamhetens processer trots utflytt och därtill splittrade lokaler. Efterfrågan på varor och tjänster ökar. Fler patienter vårdas i hemmet och har samtidigt behov av mer avancerad medicinteknisk utrustning. Detta ställer krav på en fortsatt ökad samverkan mellan regionen och kommunerna. Det nya medicintekniska direktivet kommer att innebära andra krav vid rekrytering och utbildning av befintlig personal då högre krav ställs på regulatoriskt kunnande inom hjälpmedelsverksamhetens alla områden. Det riskerar också att förskjuta behoven av IT-utveckling på framtiden, där mobilitet och digitalisering för ökad patientsäkerhet och effektivitet är utgångspunkten.

Årets totala resultat för hjälpmedelsnämnden är 3 300 tkr. Överskottet behålls i förvaltningen för att finansiera kostnader för lokalförändringsarbetet

Överförmyndare i samverkan

Överförmyndaren är en obligatorisk kommunal tillsynsmyndighet som rekryterar, utbildar och utövar tillsyn över förmyndare, gode män och förvaltare. Överförmyndarens uppgifter framgår av föräldrabalken och förmynderskapsförordningen. Överförmyndaren står under tillsyn av länsstyrelsen. Mora kommun samverkar med Orsa, Älvdalen, Vansbro, Rättvik och Leksand i överförmyndarfrågor. Det gemensamma överförmyndarkansliet har sitt säte i Mora.

Verksamheten har under året genomgått en organisationsförändring vilket har medfört ett tydliggörande av kompetensprofilerna samt arbetsordning. Antal ärenden för ensamkommande barn har nästintill upphört. Antalet ärenden för gamla och sjuka har ökat något under året och följer demografin. Komplexiteten för dessa ärenden har dock ökat då många unga med neuropsykiatriska diagnoser söker ställföreträdare.

Nu när organisationen har satt sig ser vi över ärendehanteringssystemet för överförmyndare. Vi har tillsatt ett projekt som ska göra en upphandling av ett eventuellt nytt hanteringssystem. Detta för att säkerställa en enhetlig och rättssäker handläggning.

Överförmyndare i samverkans budget för 2019 visade ett överskott på 670 tkr för året. Vakanser är den största anledningen till överskottet. Överskottet delades upp och utanordnades till de samverkande kommunerna Mora, Orsa, Älvdalen, Rättvik, Leksand och Vansbro.

Gemensam nämnd för social myndighetsutövning

Sedan 2010 har Mora, Orsa och Älvdalens kommuner en gemensam social myndighetsnämnd. Nämnden ansvarar för myndighetsutövningen gällande äldreomsorg, funktionshindrade och familjerätt.

I verksamheten för äldre och funktionshindrade regleras verksamheten främst av socialtjänstlagen (SoL) och lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS). De personer i Mora, Orsa och Älvdalens kommuner som anser sig ha ett behov av stöd har rätt att få sin ansökan om bistånd/stöd prövad. Myndighetsutövaren avgör vem som har rätt till stöd, och vilket slags bistånd som kan bli aktuellt. För fall där bedömningen leder till ett avslagsbeslut är det i normalfallet överklagningsbart för den enskilde som då kan få sin sak prövad i förvaltningsdomstol.

För familjerätten regleras verksamheten främst av föräldrabalken (FB) och SoL. Familjerätten handlar om frågor gällande vårdnad, boende och umgänge samt faderskap och adoption. Flertalet av dessa frågor beslutas av allmän domstol där familjerätten lämnat yttranden, upplysningar och utredningar och i vissa frågor kan nämnden själv bestämma. En annan viktig del av familjerättens verksamhet är samarbetssamtal, det vill säga frivilliga och rådgivande samtal.

Utredning om förenklad biståndsbedömning har genomförts och beslut om att gå in i det är taget, men först ska e-tjänsteplattformen komma på plats.

Familjerätten har under året haft en fortsatt ökning av ärenden med hög arbetsbelastning som följd. Det är både ärenden på begäran från tingsrätten samt samarbetssamtal som ökat. Under året har därför en intern förstärkning på 25 procent skett. Vi har också nyttjat externt stöd från andra kommuner samt konsult i ett flertal utredningar. Familjerättens ärendemängd behöver följas upp och åtgärdas för rättssäker handläggning och undvika kostnader för externa konsulter.

Nämnden behöver komma tillrätta med uppföljning av tillsvidarebeslut och för LSS innebär det att få till en systematisk rutin vilket inte har lyckats under 2019.

Vi fortsätter utvecklingsarbetet med digitalisering. Taligenkänning kommer att testas under 2020 av 6 handläggare. Förenklad biståndsbedömning blir aktuell när e-tjänsteplattformen finns på plats.

Nämnden kommer under våren 2020 att utreda nivåer och grunder för hemtjänstbeslut i relation till riktlinjer.

Vidareutbildning i Individens behov i centrum (IBIC) planeras till våren 2020. Arbetsmetoden IBIC genererar en mer omfattande utredning med livsområden och kräver att antal ärenden per handläggare minskar. Handläggarna på SoL äldre har gått från 140 till 112 ärenden per handläggare.

Kostnaderna för nämnden täcks gemensamt av kommunerna Mora, Orsa och Älvdalen. Årets resultat är en avvikelse på 144 tkr som innebar att kommunerna fick betala 75 tkr över budget. Resterande del täcks av ersättningar för gemensamma föreläsningar och utbildningar från kommuner utanför samverkansavtalet. Under året har personalkostnaderna varit lägre än budgeterat beroende på vakanser och försiktighet med vikarietillsättning. Konsult har dock hyrts in för några ärenden till familjerätten under året. Åtgärder på personalsidan har vidtagits för att få budgeten i balans.

Sammanställd redovisning

Sammanställd redovisning omfattar Orsa kommun, Orsabostäder AB, Orsa Lokaler AB samt Orsa Vatten och Avfall AB. Dessa bolag ägs till 100 procent av kommunen. Dessutom ingår kommunens andel av Nodava AB och kommunens andel av kommunförbundet Brandkåren Norra Dalarna.

Den sammanställda redovisningen visar kommunens totala åtagande samt ger en grund för analyser och ökade möjligheter till styrning av kommunens verksamhet, oavsett om denna bedrivs i förvaltnings- eller bolagsform.

Orsa Vatten och Avfall AB äger och förvaltar Orsas anläggningar för vatten, avlopp och avfall. Driften av dessa sköts i det gemensamma bolaget Nodava AB. Nodava ägs gemensamt av Mora, Orsa och Älvdalens kommuners respektive ägarbolag för VA-anläggningar. Merparten av kommunens lokaler är överförda till Orsa Lokaler AB. Brandkåren Norra Dalarna bedriver verksamhet till skydd för olyckor i de fem medlemskommunerna.

I den sammanställda redovisningen ingår inte Oreälvens Kraft AB. Oreälvens Kraft AB ägs till 35 procent av kommunen och till 65 procent av Fortum Kraft AB. Bolagets struktur är att Orsa kommun står för 35 procent av bolagets kostnader och får 35 procent av producerad kraft. Kraften säljer kommunen i sin tur till Fortum. Kostnaden och intäkten konteras i kommunens redovisning under finansförvaltningen. Stiftelsen Rovdjurscentrum Grönklitt och Designtorg Trä bildades under 2007. Kommunen är stiftare tillsammans med Grönklittsgruppen AB. Stiftelsens uppgift är att ansvara för drift och innehåll i byggnaden Rovdjurscentrum och Designtorg Trä. Stiftelsen konsolideras inte. Byggnaden Designtorg Trä såldes under 2016 till Grönklittsgruppen AB. Den sammanställda redovisningen upprättas enligt förvärvsmetoden. Metoden innebär att det egna kapital som förvärvats vid anskaffningstillfället har eliminerats. Interna kostnader, intäkter och interna skuld- och fordringsposter har eliminerats.

Vid upprättandet av den sammanställda redovisningen är kommunens redovisningsprinciper vägledande. Årets resultat blev 15 722 tkr (21 277 tkr 2018). I den sammanställda redovisningen ingår Orsa kommun, Orsabostäder AB, Orsa Lokaler AB samt Orsa Vatten och Avfall AB inklusive kommunens andel av Nodava AB och Brandkåren Norra Dalarna.

Interna mellanhavanden

	Orsa kommun	Orsa-bostäder AB	Orsa Lokaler AB	Orsa Vatten och Avfall AB	Nodava AB	Brand-kåren Norra Dalarna
Ägd andel		100 %	100 %	100 %	Ägs till 33 % av Orsa Vatten och Avfall AB	Medlems-andel 10,8 %
Borgensavgift (tkr)		326	506	260		
Borgen (tkr)		108 600	145 000	95 000		
Försäljning (tkr)	8 534	4 404	42 944	6 180	14 427	6 547
Skulder (tkr)	5 498	572	4 011	2 354	134	5 068
Inköp (tkr)	50 919	5 789	4 209	15 242	1 262	5 615
Fordringar (tkr)	10 006	368	5 069	5	2 138	51

Orsa Vatten och Avfall AB

Ordförande Kurt Rågstad (C)
Vice ordförande Olof Herko (S)

Orsa Vatten och Avfall AB (OVA) är huvudman för de allmänna vatten- och avloppsanläggningarna inom Orsa kommun. OVA äger, förvaltar och utvecklar allmänna VA-anläggningar samt återvinningscentral inom Orsa kommun. Driften och administrationen av VA- och avfallsverksamheten hanteras av Nodava AB.

VA-verksamhet

VA-verksamheten finansieras genom uttag av avgifter från de som nyttjar en eller flera vattentjänster. VA avgifterna består av anläggningsavgifter och brukningsavgifter. Anläggningsavgifterna är en engångsavgift som blivande VA-kunder betalar för att få ansluta till det allmänna VA-nätet. Brukningsavgifterna är periodiska avgifter som avser att finansiera drift- och underhållskostnader av befintliga VA-anläggningar, kapitalkostnader för investeringar samt andra nödvändiga kostnader för att tillhandahålla vattentjänster. För att verksamheten ska kunna fortsätta sina åtaganden enligt lag, beslutade kommunfullmäktige att för 2019 höja avgifterna med 7 procent på anläggningsavgifterna respektive 8 procent på brukningsavgiften. Avgifterna höjs med ytterligare 5 procent från 2020.

Skattungbyn har fått ett minireningsverk efter att den gamla anläggningen hade bedömts som bristfällig av miljönämnden.

Arbetet med att säkra Orsas vattentillgång för nuvarande och kommande behov fortskrider och undersökningar för att hitta en ny vattentäkt har påbörjats. Parallellt med dessa undersökningar pågår arbete med att revidera skyddsområdesgränser och föreskrifterna för det gällande vattenskyddsområdet för Boggas vattentäkt för att kunna inkludera området för en eventuell ny vattentäkt.

Utredning och projektering av överföringsledningar för vatten och spillvatten till Grönklitt fortsätter. I och med överföringsledningarna kan OVA stärka vattenförsörjning till Grönklitt samtidigt som spillvatten kan tas om hand i Bunk avloppsreningsverk på ett bra sätt. Överföringsledning för spillvatten innebär också att avloppsreningsverket i Grönklitt kan avvecklas och byggas om till en avloppspumpstation.

Spillvatten från Fryksås kommer också att ledas till Bunk avloppsreningsverk där det hanteras på bättre sätt.

Driftpersonalen i Orsa har genomfört ett antal vattenavstängningar nattetid under hösten 2019. Syftet är att lokalisera eventuella vattenläckor som kan vara svåra att spåra under daglig drift. Arbetet resulterade i att ett antal läckor upptäcktes och åtgärdades, vilket medförde att vattenförbrukningen i ledningsnätet minskade med cirka 500 kubikmeter per dygn.

Avfallsverksamhet

Skötseln av kommunens återvinningscentral sker i egen regi, medan insamling och behandling av avfall sker via entreprenörer och externa behandlingsanläggningar.

Driften och administrationen av avfallsverksamheten hanteras av Nodava AB.

Upphandling av insamling och behandling av farligt avfall är genomförd och nytt avtal gäller från 2020. Revision av insamlingsentreprenaden av hushållsavfall är genomförd, med gott betyg till nuvarande entreprenör. Mängden insamlat avfall: mat- och restavfall, slam och grovavfall är i stort sett oförändrad från föregående år, och insamlingen har generellt fungerat bra.

Insamlat matavfall från Orsas hushåll behandlas för produktion av fordonsgas och växtnäring. Biogas minskar koldioxidutsläppen med 90 procent och gödsel ersätter konstgödsel.

För transporter till och från återvinningscentralen (ÅVC) och för insamlingsentreprenader ställs krav på miljöklassade fordon. Transporterna ska så långt möjligt optimeras med fler containrar på varje transport.

Återbruksverksamheten på Orsa ÅVC som sker i samverkan med Orsa kommun (arbetsmarknadsenheten) fungerar mycket bra och mängden prylar som lämnas in ökar i år igen.

Resultaträkning inklusive intern handel

(tkr)	2019	2018
Verksamhetens intäkter	29 344	28 119
Verksamhetens kostnader	–26 377	–25 855
Avskrivningar	–4 412	–3 923
Verksamhetens nettokostnader	**–1 445**	**–1 659**
Finansiella intäkter	8	7
Finansiella kostnader	–813	–196
Resultat efter finansnetto	**–2 250**	**–1 848**
Bokslutsdispositioner	2 256	1 870
Skatt	0	0
Årets resultat	**6**	**22**

Investeringar

Investeringarna under 2019 fördelar sig över ett 40-tal projekt, där VA-reinvesteringar har tagit en majoritet av investerade medel.

Investeringsbudgeten för 2020 uppgår till 79 mkr och domineras av projekten överföringsledning till Grönklitt och ombyggnaden av VA-verket på Bunk.

Planering och upphandling av investeringar på återvinningscentralen har pågått under året. Byggnationsarbetet kommer att utföras under 2020. Det gäller carport, betongfickor och asfaltering.

Nyckeltal

(tkr)	2019	2018
Omsättning	29 344	28 118
Resultat efter finansnetto	–2 250	–1 848
Balansomslutning	147 752	137 998
Soliditet, %	7,9	9,7
Kassalikviditet, %	115,0	0,4
Eget kapital inklusive del av obeskattade reserver	11 655	13 409

Nodava AB

Ordförande Joakim Holback (C)
Vice ordförande Kurt Rågstad (C)

Under 2019 har Nodava AB arbetat med närmare 200 projekt inom de tre kommuner som är vårt ansvarsområde. Projekten är av varierande karaktär och storlek, med budgetar mellan 50 tkr och 25 mkr. Totalt har det investerats för 90 mkr i våra tre kommuner under 2019.

År 2019 har kännetecknats av ett omfattande förändrings- och utvecklingsarbete.

Ett antal medarbetare har rekryterats, efter de som har valt att lämna oss, och samtliga rekryteringar har föregåtts av en behovsinventering. Därmed har de nya medarbetarna fått arbetsuppgifter anpassade för bolagets behov samtidigt som vi upprätthåller rätt kompetens.

Några få av de som rekryterades är tänkta att ”ersätta” de som går i pension inom några år. Detta för att underlätta överföring av kunskaper och det är särskilt viktigt för de som arbetar med projekt och utredningar som sträcker sig över flera år.

Nya chefsposter har tillkommit (ekonomichef och VA-chef), samtidigt som antalet befattningshavare på högre positioner i företaget har minskat i antal.

En ny tjänst, controller, har tillkommit med uppgift att stödja projektledarna i planering och uppföljning av projekt. Controllern ska även bistå verksamheten med analyser, nyckeltal och andra beslutsunderlag för att utveckla Nodava AB:s verksamhet.

Organisationen har renodlats för att skapa en tydlighet i vårt arbetssätt och ansvarsordning.

Avfallsverksamheten har lagt fram förslag på reviderade avfallsföreskrifter och taxor till respektive ägarbolag för vidare hantering i kommunerna.

Vi har genomfört en revision av insamlingsentreprenaden av hushållsavfall som Allmiljö AB ansvarar för. Revisionen visade att entreprenören utför arbetet väl utifrån de krav som ställdes i upphandlingen.

Ekonomi

Bolaget har en stabil ekonomi och följer i stort årets budget.

Framtid

Arbetet med utveckling kommer att fortsätta, där några av ledorden är delaktighet och ansvar.

Mycket har hänt sedan Nodava AB bildades. Den första visionen togs fram något år efter bolagets bildande. Kraven ökar ständigt, både på bolagets medarbetare och på bolagets effektivitet.

Frågan om bolagets vision och övergripande mål kommer att ses över för att harmonisera tillsammans med de nya förutsättningarna och kraven på bolaget.

Utöver att sköta vår dagliga drift- och investeringsverksamhet, har vi identifierat två fokusområden som kommer att prioriteras under de kommande åren: dels en ny hemsida, dels ett system för verksamhetsstyrning. Båda dessa fokusområden syftar till att effektivisera och utveckla Nodava AB både externt för våra kunder och internt i organisationen.

Resultaträkning inklusive intern handel

(tkr)	2019	2018
Verksamhetens intäkter	68 874	66 126
Verksamhetens kostnader	–68 484	–65 756
Avskrivningar	–202	–207
Verksamhetens nettokostnader	**188**	**163**
Finansiella intäkter	0	0
Finansiella kostnader	–15	–29
Resultat efter finansnetto	**173**	**134**
Bokslutsdispositioner	0	0
Skatt	–46	–47
Årets resultat	**127**	**87**

Nyckeltal

(tkr)	2019	2018
Omsättning	68 739	66 062
Resultat efter finansnetto	173	134
Balansomslutning	14 590	17 352
Soliditet, %	11,3	8,8
Kassalikviditet, %	108,0	107,3
Eget kapital inklusive del av obeskattade reserver	1 647	1 520

Orsabostäder AB

Ordförande Bernt Westerhagen (C)
Vice ordförande Hans Lans (S)

Orsabostäder AB har 2019 gått med i Digitaliseringsinitiativet och Klimatinitiativet som Sveriges allmännytta (tidigare SABO) är initiativtagare till. Målet är att vi med gemensamma krafter ska hitta bra sätt att digitalisera fastighetsbranschen. I klimatinitiativet ska vi vara helt fossilfria samt minska vår energiförbrukning med 50 procent till år 2030 jämfört med år 2007.

Vi har haft en vakansgrad för 2019 på 0,3 procent och en omflyttningsfrekvens på cirka 19 procent i våra bostäder. Omflyttningsfrekvensen är som tidigare år medan vakansgraden har sänkts vilket är ett resultat från förra årets förändring i uthyrningspolicy och rutiner. Verksamhetsområde samhälle har flyttat in i sina nya lokaler på Kyrkogatan 5 och vi har skrivit lokalkontrakt med Apotek Hjärtat för ett nytt apotek på Kyrkogatan.

De större projekten under året är fasad- och balkongrenovering, renovering parkeringar med tillhörande motorvärmarstyrningar, takbyte och takrengöring samt fönsterbyte. Större energiprojekt är bland annat utbyte ventilation och kylanläggning i Skattungbyn samt installation av en frånluftsvärmepump på kvarteret Hästen som kommer att fortsätta under 2020. I övrigt har den dagliga driften löpt på med avhjälpande av felanmälningar och förebyggande underhållsarbete utan några större avvikelser.

I vårt arbete med boendeinflytande har vi efter dialog och förslag från våra hyresgäster rustat upp utemiljön på kvarteret Brömsen med bland annat ny lekplats, belysning och växter.

Hyresjusteringen blev efter förstärkt förhandling från parternas centrala organisationer 3 procent från den 1 mars.

Vi har även 2019 valt att ge ett bidrag till cancerforskningen som en del i vårt arbete med ansvarsfullt företagande.

I affärsplanen finns vår nya vision och de långsiktiga målen som gäller fram till 2023. De flesta av våra kortsiktiga mål för 2019 uppnår vi och några fortsätter över till 2020.

Personal

Orsabostäder AB har 10 anställda varav 4 är tjänstemän. Fördelningen är 3 kvinnor och 7 män. Sjukfrånvaron har varit ganska normal med någon långtidssjukskrivning.

Investeringar

Under året har bolaget investerat i fastigheter för 15 867 tkr (11 149 tkr 2018) varav 12 840 tkr (7 385 tkr 2018) är aktiverade reparationer.

Ekonomi

Hyresintäkterna har ökat med 1 753 tkr i jämförelse med föregående år varav 1 315 tkr är ökade hyresintäkter och 438 tkr är minskat hyresbortfall. Resultatet efter finansiella poster minskade med 2 024 tkr. Räntenettot försämrades med 204 tkr och avskrivningarna ökade med 802 tkr. Reparation och underhåll har ökat med 2 318 tkr exklusive hyresgästanpassningar varav cirka 1 000 tkr är orsakade av oaktsamhet från hyresgäster. Personalkostnaderna har ökat med 430 tkr varav cirka 280 tkr är pensionskostnader som beror på föregående års minskning av pensionsskuld. Kassaflödet under året var –2 359 tkr (3 235 tkr 2018) vilket minskat behållningen på koncernvalutakontot.

Resultaträkning inklusive intern handel

(tkr)	2019	2018
Verksamhetens intäkter	55 307	52 238
Verksamhetens kostnader	–36 360	–32 273
Avskrivningar	–8 478	–7 676
Rörelseresultat	**10 469**	**12 289**
Finansiella intäkter	11	21
Finansiella kostnader	–2 328	–2 134
Resultat efter finansnetto	**8 152**	**10 176**
Bokslutsdispositioner	–181	–1 160
Skatt	–1 711	–1 796
Årets resultat	**6 260**	**7 220**

Framtiden

Orsabostäder AB har ett stort underhållsbehov på sina fastigheter som kommer att vara i fokus under många år framöver. För att klara ekonomin och se till att våra hyresgäster kan bo kvar behöver vi arbeta med långsiktiga underhållsplaner och hållbar förvaltning där vi måste se över vår organisation så att den är anpassad för framtiden.

Orsas bostadsutveckling kommer också att påverka oss beroende på hur marknaden blir. Vi ser ingen avmattning men inte heller någon ökning av efterfrågan av hyresrätter utan det är en ganska stabil och jämn efterfrågan.

Nyckeltal

(tkr)	2019	2018
Omsättning	52 766	51 013
Resultat efter finansnetto	8 152	10 176
Balansomslutning	205 803	198 148
Soliditet %	37,9	36,1
Kassalikviditet %	43,4	55,5
Eget kapital inkl del av obeskattade reserver	77 961	71 544

Orsa Lokaler AB

Ordförande Bernt Westerhagen (C)
Vice ordförande Hans Lans (S)

År 2019 har mest varit ren förvaltning av våra fastigheter med förebyggande underhåll och felavhjälpningar. Större projekt som pågått under året är utbyggnad av lokaler och hyresgästanpassningar på Borns industriområde. Ett energiprojekt på Bergetskolans sporthall utfördes, där vi bytt ut flera mindre ventilationsanläggningar till en större vilket ska minska våra energi- och driftkostnader. Projektet med särskilt boende (Säbo) på Lillåhem och Orsagården har utvecklats till att bli en nyproduktion på Storgärdet och detaljplanearbetet är påbörjat samt upphandling av arkitekt för bygglovshandlingar.

Arbetet med att koppla upp våra fastigheter gällande media som fjärrvärme och el är i sitt slutskede och vi kommer att ha en bättre driftoptimering samt uppföljning.

Vårt arbete med att skapa samarbetsforum med kommunens verksamheter för att hitta synergier i våra arbeten fortsätter och är nu igång på nästan alla områden.

Vi har även 2019 valt att ge ett bidrag till cancerforskningen som en del i vårt arbete med ansvarsfullt företagande.

I affärsplanen finns vår nya vision och de långsiktiga målen som gäller fram till 2023. De flesta av våra kortsiktiga mål för 2019 uppnår vi och några fortsätter över till 2020.

Personal

Orsa Lokaler AB har i medeltal haft 24 anställda och fördelningen är 18 kvinnor och 5 män.

Sjukfrånvaron har varit normal med någon långtidssjukskrivning.

Investeringar

Under året har bolaget investerat i fastigheter för 12 984 tkr (18 546 tkr 2018) varav 2 574 tkr (4 577 tkr 2018) är aktiverade reparationer. Allergiskolan i Digerberget har sålts till ett belopp av 1 800 tkr.

Ekonomi

Hyresintäkterna har ökat med 860 tkr i jämförelse med föregående år varav cirka 360 tkr är att hänföra till hyreshöjning i befintliga hyresavtal. Nya kontrakt i befintliga lokaler har ökat intäkterna med 1 300 tkr och uppsagda kontrakt har minskat detsamma med 350 tkr. Avyttrade fastigheter har minskat intäkterna med 450 tkr. Resultatet efter finansiella poster ökade med 62 tkr. Räntenettot försämrades med 98 tkr och avskrivningarna minskade med 654 tkr (exklusive föregående års nedskrivningar ökning med 776 tkr). Kassaflödet under året var 321 tkr (19 681 tkr 2018). Fastigheterna som ingår i kommunala beslut redovisar ett resultat på –1 529 tkr (–1 144 tkr 2018).

Framtiden

Projektet med det nya särskilda boendet kommer att ta kraft och tid från förvaltningen vilket gör att vi måste hitta effektivitet i vårt framtida arbete. Projektet beräknas vara klart under 2023.

Vi står inför besparingar då ekonomin blir ansträngd inom kommunen vilket påverkar oss också. Vi har gjort mindre organisationsförändringar inför 2020 i samband med en pensionsavgång och kommer att få ett större samarbete med Orsabostäder AB vilket ska ge en mer effektiv förvaltning som gynnar kunderna och bolaget.

Resultaträkning

(tkr)	2019	2018
Verksamhetens intäkter	46 943	42 541
Verksamhetens kostnader	–33 908	–28 816
Avskrivningar	–7 890	–8 544
Rörelseresultat	**5 145**	**5 181**
Finansiella intäkter	1	0
Finansiella kostnader	–2 543	–2 639
Resultat efter finansnetto	**2 603**	**2 542**
Bokslutsdispositioner	–136	92
Skatt	–540	–606
Årets resultat	**1 927**	**2 028**

Nyckeltal

(tkr)	2019	2018
Omsättning	39 046	38 186
Resultat efter finansnetto	2 603	2 542
Balansomslutning	211 537	212 718
Soliditet %	25,1	23,9
Kassalikviditet %	70,4	44,3
Eget kapital inkl del av obeskattade reserver	53 137	51 098

Brandkåren Norra Dalarna

Brandkåren Norra Dalarna har sedan starten den 1 januari 2019 bedrivit verksamhet till skydd mot olyckor i de fem medlemskommunerna Leksand, Mora, Orsa, Vansbro och Älvdalen. Organisationen är fortfarande i en uppstarts- och utvecklingsfas, vilket gör att många delar konstrueras, byggs upp och redovisas för första gången. Jämförelser med tidigare år är därför svåra att genomföra.

Under våren 2019 togs en riskanalys fram som beskriver vilka händelser som kan föranleda räddningsinsats i de fem medlemskommunerna. Riskanalysen ligger till grund för vilken typ av operativ förmåga som behövs för att möta riskerna liksom vilken typ av förebyggande verksamhet som krävs för att förebygga eventuella olyckor. Handlingsprogrammet, som även fungerar som förbundets styrdokument, blev klart under hösten och fastställdes av förbundsdirektionen.

En viktig pusselbit för att hålla ihop organisationen har varit kommunikation och digitalisering. Samtlig personal har exempelvis en applikation i telefonen där larm, verksamhetsinformation och schema presenteras, det går även att genomföra skiftbyten direkt i mobiltelefonen. Detta system är anslutet till lönesystemet vilket har minskat administrationen. Samtidigt har det medfört en del kostnader av engångskaraktär.

Under 2019 inkom 1 250 larm, varav 239 av dessa var onödiga automatiska brandlarm, 128 brand i byggnad och 191 trafikolyckor. Antalet larm har ökat i Vansbro och Leksand jämfört med tidigare år. Vid större händelser har det genomförts passningsuppdrag, som innebär att en ledig styrka i förbundet placeras på en strategisk plats för att upprätthålla beredskapen för nya larm i ett större geografiskt område. Den typen av beredskapsförstärkningar var inte möjlig på samma sätt före förbundsbildningen. Ledningsorganisationen har också blivit starkare jämfört med tidigare under 2019 och till alla större händelser har yttre befäl larmats för att bilda operativ ledning på plats tillsammans med de lokala styrkeledarna.

Personal

Rekrytering av personal är en ständigt återkommande utmaning för brandkåren, särskilt avseende brandmän i beredskap. Ett sätt att öka möjligheten att rekrytera fler brandmän är att möjliggöra ökad rekrytering ur ett jämställdhets- och mångfaldsperspektiv.

Olycksförebyggande verksamhet

En stor del av våren användes till att likställa alla kommuners förebyggande arbete, framför allt när det gäller myndighetsutövning och remisshantering. Tillsynsverksamheten tog full fart under hösten och totalt har 130 tillsyner genomförts. Dessa tillsyner resulterade i 75 förelägganden om krav på åtgärd,

vilket visar att bedömningen tidigare kan ha varit bristfällig på en del ställen. Brandkåren har på detta sätt stärkt upp brandskyddet avsevärt i förbundets medlemskommuner, vilket ligger i linje med vår övergripande målsättning om att rädda liv, egendom och miljö.

Operativ verksamhet

Även den operativa verksamheten har fokuserat på att identifiera olikheter och ta fram processer för att alla distrikt ska arbeta på ett likvärdigt sätt. Exempelvis finns det nu en gemensam övningsprocess där basövningar utgör grunden för övningsverksamheten, vilket på sikt säkerställer att samtliga brandmän och befäl har likvärdig förmåga och kunskap oavsett om de arbetar i Idre, Leksand eller Dala-Järna. Utöver basförmåga har stationerna dessutom olika specialkompetenser som utnyttjas i hela förbundet vid behov.

För att ytterligare höja förmågan har förbundet börjat använda ett nationellt utbildningskoncept kallat fortbildningstjänsten, vilket är ett verktyg från Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) som ger fortbildning i olika områden inom skydd mot olyckor. På så vis säkerställer förbundet att kompetensnivån är motsvarande den i landet i övrigt.

Brandkåren Norra Dalarna har skapat en egen rökdykarutbildning som komplement till grundutbildningen för att få rätt kompetens på nyanställda brandmän. Ett avtal har upprättats med Yrkestrafikskolan som säkerställer förbundets möjlighet att utbilda nya brandmän för lastbilsbehörighet. Det nya utbildningskonceptet medför ökade kostnader liksom att det tar betydligt längre tid att få en nyanställd brandman i tjänst än tidigare.

Stab och service

Stab och service syftar till att stötta den dagliga driften i förbundets fem distrikt samt driva och genomföra olika projekt. Först under maj månad var samtliga tjänster tillsatta med servicetekniker, administratör och brandingenjör.

Administrativt, gällande exempelvis löne- och fakturahantering, har fokus under hela året varit att få förbundets fem distrikt att arbeta på samma sätt.

Projektmässigt har stab och service drivit processen med förbundets nya handlingsprogram, som under våren innebar framtagande av grundmaterialet i form av en riskanalys. Denna låg sedan till grund för höstens arbete som mynnade ut i det nu fastställda handlingsprogrammet för skydd mot olyckor för perioden 2019–2022.

Under året har omplacering av en del brandfordon genomförts inom förbundet i syfte att optimera nyttjandet och funktionen av förbundets fordonspark.

Resultaträkning inklusive intern handel

(tkr)	2019
Verksamhetens intäkter	67 359
Verksamhetens kostnader	– 62 896
Avskrivningar	– 4 330
Verksamhetens nettokostnader	**133**
Finansiella intäkter	0
Finansiella kostnader	– 29
Resultat efter finansnetto	**104**
Bokslutsdispositioner	0
Skatt	0
Årets resultat	**104**

Driftredovisning Orsa kommun

(tkr)	2019						2018
	Utfall Intäkter	Utfall Kostnader	Budget Intäkter	Budget Kostnader	Avvikelse Netto	Utfall Netto	Utfall Netto
Kommunfullmäktige	198	–2 555	130	–2 968	481	–2 357	–2 558
Kommunstyrelse	2 103	–29 596	1 922	–27 973	–1 442	–27 493	–7 625
Utskott för strategi	12 940	–31 985	13 254	–31 884	–415	–19 045	–29 015
Utskott för samhälle	26 179	–69 566	24 689	–67 493	–583	–43 387	–49 786
Utskott för lärande	19 275	–184 689	14 052	–174 342	–5 124	–165 414	–154 802
Utskott för omsorg	32 233	–187 189	23 561	–179 464	947	–154 956	–145 170
Miljönämnd	12 106	–14 195	12 443	–14 337	–196	–2 089	–1 949
Byggnadsnämnd	1 174	–5 268	1 000	–5 117	23	–4 094	–4 405
Summa styrelse/nämnder	**106 208**	**–525 043**	**91 051**	**–503 578**	**–6 309**	**–418 835**	**–395 310**
Finansiering	514 605	–86 713	517 354	–95 180	5 718	427 892	407 973
Summa	**620 813**	**–611 756**	**608 405**	**–598 758**	**–591**	**9 056**	**12 663**

Kommentar: Inga tilläggsanslag har tilldelats under året.

Investeringsredovisning Orsa kommun

(tkr)	2019						2018
	Anslag	Ombudgeterat	Tilläggsanslag	Totalt anslag	Utfall	Avvikelse	Utfall
Kommunstyrelse	900	0	0	900	0	900	0
Utskott för strategi	400	0	0	400	561	–161	957
Utskott för samhälle	12 100	0	0	12 100	26 737	–14 637	23 833
Utskott för lärande	2 000	0	0	2 000	1 783	217	2 196
Utskott för omsorg	1 600	0	0	1 600	785	815	599
Miljönämnd	0	0	0	0	0	0	342
Exploateringsfastighet	1 500	0	0	1 500	0	1 500	0
Summa	**18 500**	**0**	**0**	**18 500**	**29 866**	**–11 366**	**27 927**

Kommentar: 2019-12-31 pågick följande större projekt

(tkr)	Totalt anslag	Upparbetad utgift
Stadsnät	41 901	95 377
Exploatering Lisselhed	22 560	4 256
Trafiksäkerhetsåtgärder	3 600	2 588
Samförläggning VA och vägbelysning	4 000	4 915

Resultaträkning

(tkr)

		Kommunen		Koncernen	
	Not	2019	2018	2019	2018
Verksamhetens intäkter	1	90 273	96 664	191 442	187 753
Verksamhetens kostnader	2	–501 569	–495 750	–567 178	–550 763
Avskrivningar	3	–12 554	–11 559	–33 926	–31 827
Verksamhetens nettokostnader		**–423 850**	**–410 645**	**–409 662**	**–394 837**
Skatteintäkter	4	294 815	286 365	294 815	286 365
Generella statsbidrag och utjämning	5	137 328	135 578	137 328	135 578
Verksamhetens resultat		**8 293**	**11 298**	**22 481**	**27 106**
Finansiella intäkter	6	1 507	2 043	439	979
Finansiella kostnader	7	–744	–678	–5 347	–4 566
Resultat efter finansiella poster	8	**9 056**	**12 663**	**17 573**	**23 519**
Uppskjuten skatt		-	-	–1 697	–1 437
Årets skatt		-	-	–154	–805
Årets resultat	8	**9 056**	**12 663**	**15 722**	**21 277**

Noter till resultaträkningen

(tkr)	Kommunen		Koncernen	
	2019	**2018**	**2019**	**2018**
1 Verksamhetens intäkter				
Försäljningsintäkter	3 560	2 631	104 729	93 720
Taxor och avgifter	17 971	16 773	17 971	16 773
Hyror och arrenden	6 961	7 017	6 961	7 017
Bidrag	50 233	59 375	50 233	59 375
Försäljning av verksamhet och konsulttjänster	11 532	10 829	11 532	10 829
Exploateringsintäkter	0	39	0	39
Realisationsvinster	16	0	16	0
Summa	**90 273**	**96 664**	**191 442**	**187 753**
2 Verksamhetens kostnader				
Löner och sociala avgifter	– 266 295	– 269 982	– 301 140	– 304 346
Pensionskostnader	– 22 246	– 27 728	– 25 014	– 29 706
Inköp av anläggnings- och underhållsmaterial	– 1 260	– 1 274	– 3 542	– 1 274
Bränsle, energi och vatten	– 2 409	– 2 093	– 4 027	– 2 093
Köp av huvudverksamhet	– 94 107	– 82 959	– 118 366	– 82 959
Lokal- och markhyror	– 41 238	– 40 923	– 41 642	– 40 923
Lämnade bidrag	– 21 251	– 21 732	– 21 251	– 21 732
Fastighetskostnader	– 6 537	– 1 854	– 29 312	– 1 854
Total kostnad för räkenskapsrevision	– 195	-	– 404	-
Varav kostnad för de sakkunnigas granskning av räkenskaperna	*95*	-	95	-
Övriga kostnader	– 46 031	– 47 205	– 22 575	– 65 876
Summa	**– 501 569**	**– 495 750**	**– 567 178**	**– 550 763**
Ej uppsägningsbara operationella leasingavtal (alla, oavsett löptid)				
Avgifter				
– med förfall inom 1 år	*69*	*85*	*138*	*687*
– med förfall inom 1–5 år	*26*	*32*	*301*	*967*
– med förfall senare än 5 år	*0*	*0*	*0*	*0*
Summa	*95*	*117*	*438*	*1 655*
Extra stöd med anledning av flyktingsituationen december 2015 – statsbidrag för flyktingar				
Extra stöd med anledning av flyktingsituationen bokas upp för de verkliga kostnader som uppstått under året och kvarvarande bidrag bokförs som en förutbetald intäkt. Det ursprungliga bidraget uppgick till 15,4 mkr och under 2016–2018 förbrukades 13,5 mkr. Under 2018 förbrukades 5,1 mkr. Under 2019 intäktsfördes resterande belopp.				
3 Avskrivningar				
Beloppen utgörs av planenliga avskrivningar. Avskrivningarna beräknas på anläggningstillgångarnas anskaffningsvärde. Den procentuella avskrivningen per år uppgår till: Immateriella anläggningstillgångar 20 procent, Inventarier 10–33 procent, Byggnader 2–10 procent i kommunen och 1–10 procent i koncernen.				
Årets avskrivningar	**– 12 554**	**– 11 559**	**– 33 926**	**– 31 827**

(tkr)	Kommunen		Koncernen	
	2019	2018	2019	2018
4 Skatteintäkter				
Egna skatteintäkter	294 815	286 365	294 815	286 365
Preliminära skatteinbetalningar	*297 618*	*287 789*	*297 618*	*287 789*
Prognos för slutavräkning	*– 2 803*	*– 1 424*	*– 2 803*	*– 1 424*
Summa	**294 815**	**286 365**	**294 815**	**286 365**
5 Generella statsbidrag och utjämning				
Kommunalekonomisk utjämning	117 195	111 022	117 195	111 022
LSS-utjämning	– 2 672	– 2 666	– 2 672	– 2 666
Kommunal fastighetsavgift	17 063	16 922	17 063	16 922
Generella bidrag från staten	5 742	10 300	5 742	10 300
Summa	**137 328**	**135 578**	**137 328**	**135 578**
6 Finansiella intäkter				
Utdelning aktier	6	5	6	7
Ränteintäkter bank	206	446	226	453
Oreälvens Kraft AB	0	25	0	25
Vinst vid försäljning av aktier	0	0	0	0
Övriga ränteintäkter	45	132	45	151
Borgensavgifter	1 071	1 092	0	0
Övriga finansiella intäkter	179	343	162	343
Summa	**1 507**	**2 043**	**439**	**979**
7 Finansiella kostnader				
Räntor på lån	0	0	– 4 605	– 3 884
Bankavgifter	– 125	– 156	– 128	– 156
Dröjsmålsräntor	– 6	– 4	– 6	– 4
Ränta på pensionsmedel	– 601	– 426	– 601	– 426
Övriga finansiella kostnader	– 12	– 92	– 7	– 96
Summa	**– 744**	**– 678**	**– 5 347**	**– 4 566**
8 Balanskravsutredning				
Årets resultat enligt resultaträkningen	9 056	12 663		
Samtliga realisationsvinster	0	0		
Realisationsvinster enligt undantagsmöjlighet	0	0		
Realisationsförluster enligt undantagsmöjlighet	0	0		
Orealiserade vinster och förluster i värdepapper	– 57	– 153		
Återföring av orealiserade vinster och förluster i värdepapper	0	0		
Årets resultat efter balanskravsjusteringar	**8 999**	**12 510**		
Reservering av medel till resultatutjämningsreserv	0	0		
Användning av medel från resultatutjämningsreserv	0	0		
Årets balanskravsresultat	**8 999**	**12 510**		

Balansräkning

(tkr)

	Not	Kommunen 12/31/2019	Kommunen 12/31/2018	Koncernen 12/31/2019	Koncernen 12/31/2018
TILLGÅNGAR					
Anläggningstillgångar					
Immateriella anläggningstillgångar					
Dataprogram, ledningsrätter	1	0	0	493	631
Materiella anläggningstillgångar					
Mark, byggnader och tekniska anläggningar	2	159 627	141 290	673 066	636 708
Maskiner och inventarier	3	12 989	18 600	28 965	29 838
Pågående nyanläggning	4	0	0	18 957	23 056
Finansiella anläggningstillgångar	5	97 039	92 006	10 774	6 054
Summa anläggningstillgångar		**269 655**	**251 896**	**732 255**	**696 287**
Omsättningstillgångar					
Förråd med mera		0	0	0	69
Exploateringsfastigheter	6	5 751	5 751	5 751	5 751
Fordringar	7	47 194	48 538	44 657	46 101
Kortfristiga placeringar	8	32 627	32 604	32 627	32 604
Kassa och bank	9	25 366	29 512	28 430	31 966
Summa omsättningstillgångar		**110 938**	**116 405**	**111 465**	**116 491**
SUMMA TILLGÅNGAR		**380 593**	**368 301**	**843 720**	**812 778**
EGET KAPITAL OCH SKULDER					
Eget kapital					
Årets resultat		9 056	12 663	15 722	21 277
Resultatutjämningsreserv		15 000	15 000	15 000	15 000
Övrigt eget kapital		209 788	197 125	259 983	238 767
Summa eget kapital		**233 844**	**224 788**	**290 705**	**275 044**
Avsättningar					
Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser	10	29 091	27 215	29 944	27 886
Uppskjutna skatteskulder	11	0	0	12 058	10 394
Summa avsättningar		**29 091**	**27 215**	**42 002**	**38 280**
Skulder					
Långfristiga skulder	12	24 671	21 352	407 793	383 152
Kortfristiga skulder	13	92 987	94 946	103 220	116 302
Summa skulder		**117 658**	**116 298**	**511 013**	**499 454**
SUMMA EGET KAPITAL OCH SKULDER		**380 593**	**368 301**	**843 720**	**812 778**
Panter och ansvarsförbindelser					
Panter och därmed jämförliga säkerheter					
Uttagna fastighetsinteckningar		400	400	142 640	142 640
Avgår: Panter i eget förvar		–400	–400	–142 640	–142 640
Ansvarsförbindelser	14				
Pensionsförpliktelser som inte upptagits					
bland skulderna eller avsättningarna		148 092	151 647	148 092	151 647
Övriga ansvarsförbindelser		381 067	361 882	12 724	13 539
Summa panter och ansvarsförbindelser		**529 159**	**513 529**	**160 816**	**165 186**

Noter till balansräkningen

(tkr)	Kommunen		Koncernen	
	2019-12-31	2018-12-31	2019-12-31	2018-12-31
1 Dataprogram, ledningsrätter				
Avskrivningstid 5 år				
Anskaffningsvärde	0	0	1 899	1 899
Årets anskaffning	0	0	43	0
Omfördelning pågående nyanläggning	0	0	0	0
Ackumulerat anskaffningsvärde	*0*	*0*	*1 942*	*1 899*
Ackumulerade avskrivningar 1 januari	0	0	1 268	1 078
Årets avskrivningar	0	0	181	190
Ackumulerade avskrivningar	*0*	*0*	*1 449*	*1 268*
Bokfört värde	**0**	**0**	**493**	**631**
Avskrivningstider (genomsnittliga år)	0	0	5	
2 Mark, byggnader och tekniska anläggningar				
Avskrivningstid 10–50 år för kommunen och 10–100 år för koncernen				
Anskaffningsvärde	223 118	203 013	844 935	784 226
Årets anskaffning	26 600	20 641	47 419	50 336
Årets nedskrivningar	0	0	0	0
Anskaffningsvärde på årets avyttringar	0	0	–3 802	0
Anskaffningsvärde på årets korrigeringar	0	–536	0	–536
Omfördelning pågående nyanläggning	0	0	18 198	11 157
Ackumulerat anskaffningsvärde	*249 718*	*223 118*	*906 750*	*845 183*
Ackumulerade avskrivningar 1 januari	81 828	75 037	206 950	182 950
Årets avskrivningar	8 263	7 204	27 385	24 508
Årets nedskrivningar	0	0	0	1 430
Ackumulerade avskrivningar på årets avyttring	0	0	–651	0
Ackumulerade avskrivningar på årets korrigering	0	–413	0	–413
Ackumulerade avskrivningar	*90 091*	*81 828*	*233 684*	*208 475*
Bokfört värde	**159 627**	**141 290**	**673 066**	**636 708**
Avskrivningstider (genomsnittliga år)	27,5		28,1	
Fördelning av bokfört värde				
Mark	572	572	26 170	26 529
Verksamhetsfastigheter	8 595	9 004	496 886	478 465
Publika fastigheter	149 379	130 561	148 929	130 561
Fastigheter för annan verksamhet	1 081	1 153	1 081	1 153
Summa	**159 627**	**141 290**	**673 066**	**636 708**

(tkr)	Kommunen		Koncernen	
	2019-12-31	2018-12-31	2019-12-31	2018-12-31
3 Maskiner och inventarier				
Avskrivningstid 3–10 år				
Anskaffningsvärde	72 413	66 474	98 974	84 893
Årets anskaffning	3 266	7 283	4 303	8 722
Årets nedskrivningar	0	0	0	– 230
Anskaffningsvärde på årets avyttringar	– 6 393	0	– 6 393	0
Anskaffningsvärde på årets korrigeringar	– 683	– 1 344	– 683	– 1 344
Omfördelning pågående nyanläggning	0	0	2 260	3 479
Ackumulerat anskaffningsvärde	*68 603*	*72 413*	*98 462*	*95 520*
Ackumulerade avskrivningar 1 januari	53 813	50 702	65 684	61 417
Årets avskrivningar	4 290	4 355	6 302	5 739
Årets nedskrivningar	0	0	0	0
Ackumulerade avskrivningar på årets avyttring	– 2 031	0	– 2 031	– 230
Ackumulerade avskrivningar på årets korrigeringar	– 458	– 1 244	– 458	– 1 244
Ackumulerade avskrivningar	*55 614*	*53 813*	*69 497*	*65 682*
Bokfört värde	**12 989**	**18 600**	**28 965**	**29 838**
Avskrivningstider (genomsnittliga år)	6,5		8,6	
Fördelning av bokfört värde:				
Maskiner	1 601	1 482	1 601	8 621
Inventarier	9 440	10 562	20 035	11 402
Fordon	481	4 853	5 337	5 866
Konst	863	863	1 174	1 174
Övriga maskiner och inventarier	604	840	818	2 775
Summa	**12 989**	**18 600**	**28 965**	**29 838**
4 Pågående nyanläggning				
Ingående nedlagda kostnader	0	0	23 056	11 252
Årets nedlagda kostnader	0	0	19 403	28 790
Omfördelning	0	0	– 20 458	– 16 986
Omfördelning, kostnadsförda	0	0	– 3 044	0
Utgående nedlagda kostnader	**0**	**0**	**18 957**	**23 056**
5 Finansiella anläggningstillgångar				
Aktier				
Orsabostäder AB	35 393	35 393	0	0
Orsa Lokaler AB	39 448	39 448	0	0
Orsa Vatten och Avfall AB	12 000	12 000	0	0
Oreälvens Kraft AB	18	18	18	18
Siljan Turism AB	0	0	0	0
Dalarna Holding AB	10	10	10	10
Visit Dalarna AB	210	210	210	210
Inlandsbanan AB	170	170	170	170
Dalhalla Förvaltning AB	94	94	94	94
Diverse övriga aktier	100	68	100	116
Summa	*87 443*	*87 410*	*602*	*617*

(tkr)	Kommunen		Koncernen	
	2019-12-31	2018-12-31	2019-12-31	2018-12-31
Andelar				
Inlandsbanekommunerna ekonomisk förening	30	30	30	30
Kommuninvest	3 540	3 540	3 540	3 540
Övriga andelar	26	26	74	26
Summa	*3 596*	*3 596*	*3 644*	*3 596*
Lån till Orsa SK multiskidbana	5 000	0	5 000	0
Kommuninvest förlagslån	1 000	1 000	1 000	1 000
Långsiktig fordran Region Dalarna	0	0	0	0
Övriga långfristiga fordringar	0	0	528	841
Summa	*6 000*	*1 000*	*6 528*	*1 841*
Summa	**97 039**	**92 006**	**10 774**	**6 054**

Andelskapitalet i Kommuninvest ekonomisk förening avser inbetalt andelskapital. Kommuninvest ekonomisk förening har därefter beslutat om insatsemissioner om sammanlagt 71 tkr för Orsa kommun. Orsa kommuns totala insatskapital i Kommuninvest ekonomisk förening uppgick den 31 december 2019 till 6 131 tkr varav särskild insats 3 260 tkr.

(tkr)	Kommunen		Koncernen	
	2019-12-31	2018-12-31	2019-12-31	2018-12-31
6 Exploateringsfastigheter				
Exploateringsfastigheter	5 751	5 751	5 751	5 751
Summa	**5 751**	**5 751**	**5 751**	**5 751**
7 Fordringar				
Barnomsorgsavgifter	405	360	405	59
Äldreomsorgsavgifter	231	305	231	305
Allmändebitering	9 410	2 116	2 644	2 116
Betalningar vid årsskiftet	–1	–2	–1	–2
Värdereglering osäkra kundfordringar	–15	–22	–15	–308
Förutbetalda kostnader	8 002	7 272	5 711	8 024
Upplupna intäkter	4 264	5 178	4 297	5 869
Varav fordringar på Migrationsverket	*84*	*575*	*84*	*575*
Övriga fordringar hos staten	21 243	19 934	21 243	19 934
Mervärdesskatt	3 596	3 019	3 596	4 622
Diverse kortfristiga fordringar	59	10 378	6 546	5 482
Summa	**47 194**	**48 538**	**44 657**	**46 101**
8 Kortfristiga placeringar				
Aktier Grönklittsgruppen AB	12 649	12 649	12 649	12 649
Kortfristig placering	19 978	19 955	19 978	19 955
Summa	**32 627**	**32 604**	**32 627**	**32 604**

(tkr)	Kommunen		Koncernen	
	2019-12-31	2018-12-31	2019-12-31	2018-12-31
9 Kassa och bank				
Kontantkassa	45	37	45	38
Växelkassor	4	4	4	4
Koncernvalutakonto Nordea	15 725	32 886	24 488	28 742
Nordea	0	0	2 153	1 656
SHB	256	256	256	268
Swedbank	324	223	449	223
JAK Medlemsbank	250	250	1 035	1 036
Koncernvalutakonto Orsabostäder AB	1 378	3 872	-	-
Koncernvalutakonto Orsa Lokaler AB	1 446	1 125	-	-
Koncernvalutakonto Orsa Vatten och Avfall AB	5 938	–9 141	-	-
Summa	**25 366**	**29 512**	**28 430**	**31 966**
10 Avsättningar för pensioner				
Aktualiseringsgrad 96 procent				
Specifikation per förmån exklusive ÖK-SAP				
Pensionsbehållning	1 545	1 640	1 545	1 640
Förmånsbestämd ålderspension	15 230	13 747	15 230	13 747
Särskild avtalspension	0	682	0	682
Pension till efterlevande	48	138	48	138
PA-KL pensioner	2 420	2 516	2 420	2 516
Löneskatt	4 668	4 542	4 668	4 542
Summa	*23 911*	*23 265*	*23 911*	*23 265*
Specifikation per förmån ÖK-SAP				
Särskilda avtalspensioner	0	0	0	0
Löneskatt	0	0	0	0
Summa	*0*	*0*	*0*	*0*
Antal visstidsförordnanden				
Politiker	*0*	*0*	*0*	*0*
Tjänstemän	*0*	*0*	*0*	*0*
Avsättning för pensionsförmåner intjänade från och med 1998 exklusive ÖK-SAP				
Ingående avsättning inklusive löneskatt	23 265	20 038	24 083	20 896
Utbetalningar	–727	–783	–751	–823
Finansiell uppräkning, ränta och basbelopp	601	426	601	480
Nyintjänande under året	1 402	3 154	1 461	3 277
Övrigt	–756	–200	–756	–524
Årets förändring av löneskatt, 24 26 procent	126	630	126	630
Summa	*23 911*	*23 265*	*24 764*	*23 936*

(tkr)	Kommunen		Koncernen	
	2019-12-31	2018-12-31	2019-12-31	2018-12-31
Avsättning för pensionsförmåner intjänade				
från och med 1998 ÖK-SAP				
Ingående avsättning inklusive löneskatt	0	0	0	0
Utbetalningar	0	0	0	0
Finansiell uppräkning, ränta och basbelopp	0	0	0	0
Arbetstagare som pensionerats	0	0	0	0
Övrigt	0	0	0	0
Årets förändring av löneskatt, 24 26 procent	0	0	0	0
Summa	0	0	0	0
Korrigering för BRAND inklusive löneskatt	878	0	878	0
Diverse pensionslösningar inklusive löneskatt	0	0	0	0
Pensionsskuld förtroendevalda inklusive löneskatt	4 302	3 950	4 302	3 950
Summa	**29 091**	**27 215**	**29 944**	**27 886**

11 Uppskjutna skatteskulder

Temporära skillnader föreligger i de fall tillgångars eller skulders redovisade respektive skattemässiga värden är olika. Temporära skillnader avseende följande poster har resulterat i följande uppskjutna skattefordringar och skatteskulder:

Fordran för kostnad avdragsgill kommande år	0	0	–334	–318
Skuld temporär skillnad byggnader	0	0	11 628	9 500
Skuld obeskattade reserver	0	0	764	1 212
Summa	**0**	**0**	**12 058**	**10 394**

(tkr)	Kommunen		Koncernen	
	2019-12-31	2018-12-31	2019-12-31	2018-12-31
12 Långfristiga skulder				
Skulder till kreditinstitut koncern Orsa Vatten och Avfall AB	-	-	115 000	95 000
Skulder till kreditinstitut koncern Orsabostäder AB	-	-	108 600	108 600
Skulder till kreditinstitut koncern Orsa Lokaler AB	-	-	145 000	145 000
Periodiserade anslutningsavgifter Orsa Vatten och Avfall AB	-	-	14 315	13 200
Skuld gatukostnadsersättning	7 000	7 000	7 000	7 000
Skuld anläggnings- och anslutningsavgifter	19 435	14 320	19 435	14 320
Varav anslutningsavgifter stadsnät	*17 279*		*17 279*	
Skuld investeringsbidrag	5 278	5 278	5 278	5 278
Ackumulerade upplösningar investeringsbidrag	– 7 042	– 5 246	– 7 042	– 5 246
Varav upplösning anslutningsavgifter stadsnät	*– 3 245*		*– 3 245*	
Övriga långfristiga skulder	0	0	207	0
Summa	**24 671**	**21 352**	**407 793**	**383 152**
Orsa Vatten och Avfall AB				
Genomsnittlig ränta (%)			*0,57*	*0,26*
Genomsnittlig räntebindningstid (år)			*2,4*	*1,8*
Lån som förfaller inom 1 år			*42 000*	*10 000*
Lån som förfaller inom 2–3 år			*41 000*	*63 000*
Lån som förfaller inom 4–10 år			*32 000*	*22 000*
Orsabostäder AB				
Genomsnittlig ränta inklusive derivat (%)			*2,14*	*1,66*
Genomsnittlig räntebindningstid (år)			*2,3*	*2,2*
Lån som förfaller inom 1 år			*0*	*40 000*
Lån som förfaller inom 2–3 år			*88 600*	*48 600*
Lån som förfaller inom 4–10 år			*20 000*	*20 000*
Orsa Lokaler AB				
Genomsnittlig ränta inklusive derivat (%)			*1,75*	*1,24*
Genomsnittlig räntebindningstid (år)			*3,9*	*2,2*
Lån som förfaller inom 1 år			*30 000*	*71 000*
Lån som förfaller inom 2–3 år			*55 000*	*50 000*
Lån som förfaller inom 4–10 år			*60 000*	*20 000*
Derivatinstrument				
Avtal om en så kallad ränteswap används av Orsabostäder AB och Orsa Lokaler AB för räntebindning och skyddar bolaget mot ränteförändringar. Genom säkringen erhåller bolagen en fast ränta och det är denna ränta som redovisas i resultaträkningen i posten finansiella kostnader och räntor på lån.				
Ränteswappar Orsabostäder AB			*2 228*	*3 886*
Ränteswappar Orsa Lokaler AB			*3 152*	*4 885*
Värdet motsvarar den kostnad som skulle uppstå om bolaget förtidsinlöste de framtida räntesäkringarna på balansdagen.				

(tkr)	Kommunen		Koncernen	
	2019-12-31	2018-12-31	2019-12-31	2018-12-31
13 Kortfristiga skulder				
Leverantörsskulder	18 675	18 878	26 744	30 989
Pensionsskuld, individuell del	8 558	8 870	8 558	9 451
Semester och ferielöneskuld	15 017	15 767	15 620	17 540
Löneskuld december	4 177	4 097	4 177	4 254
Övriga upplupna kostnader	22 737	22 336	26 550	22 942
Förutbetalda intäkter	6 064	8 184	9 122	10 732
Engångsmedel med anledning av				
flyktingsituationen	0	1 868	0	2 457
Förutbetalda skatteintäkter	3 220	2 817	3 220	2 817
Källskatt och löneavdrag	4 352	4 543	5 538	4 843
Momsskuld	0	0	2 360	750
Koncernvalutakonto koncernföretag	8 762	4 997	-	-
Diverse kortfristiga skulder	1 425	2 589	1 331	9 528
Summa kortfristiga skulder	**92 987**	**94 946**	**103 220**	**116 303**
14 Ansvarsförbindelser				
Pensioner intjänade till och med den 31 december 1997				
Ingående pensionsskuld	151 647	162 395	151 647	162 395
Utbetalningar	– 6 719	– 6 336	– 6 719	– 6 336
Finansiell uppräkning, ränta och basbelopp	3 510	2 914	3 510	2 914
Aktualisering	0	0	0	0
Övrigt	348	– 5 228	348	– 5 228
Årets förändring av löneskatt, 24 26 procent	– 694	– 2 098	– 694	– 2 098
Summa	*148 092*	*151 647*	*148 092*	*151 647*
Borgen för kommunens företag	368 600	348 600	-	-
Borgen för småhus och bostadsrätter	12 417	13 232	12 417	13 232
Övriga borgensförbindelser	50	50	307	307
Summa	*381 067*	*361 882*	*12 724*	*13 539*
Summa	**529 159**	**513 529**	**160 816**	**165 186**

Orsa kommun har i mars 1995 ingått en solidarisk borgen såsom för egen skuld för Kommuninvest i Sverige AB:s samtliga nuvarande och framtida förpliktelser. Samtliga 290 kommuner och regioner som per den 31 december 2019 var medlemmar i Kommuninvest ekonomisk förening har ingått likalydande borgensförbindelser. Mellan samtliga medlemmar i Kommuninvest ekonomisk förening har ingåtts ett regressavtal som reglerar fördelningen av ansvaret mellan medlemmarna vid ett eventuellt ianspråktagande av ovan nämnd borgensförbindelse. Enligt regressavtalet ska ansvaret fördelas dels i förhållande till storleken på de medel som respektive medlem lånat av Kommuninvest i Sverige AB, dels i förhållande till storleken på medlemmarnas respektive insatskapital i Kommuninvest ekonomisk förening. Vid en uppskattning av den finansiella effekten av Orsa kommuns ansvar enligt ovan nämnd borgensförbindelse, kan noteras att per den 31 december 2019 uppgick Kommuninvest i Sverige AB:s totala förpliktelser till 460 925 942 275 kronor och totala tillgångar till 460 364 563 304 kronor. Kommunens andel av de totala förpliktelserna uppgick till 416 585 647 kronor och andelen av de totala tillgångarna uppgick till 416 260 444 kronor.

Kassaflödesrapport

(tkr)	Not	Kommunen 2019	Kommunen 2018	Koncernen 2019	Koncernen 2018
DEN LÖPANDE VERKSAMHETEN					
Årets resultat		9 056	12 663	17 303	21 962
Justering för ej likviditetspåverkande poster	1	17 221	16 646	38 812	37 436
Medel från verksamheten före förändring av rörelsekapital		*26 277*	*29 309*	*56 114*	*59 398*
Ökning/minskning kortfristiga fordringar		1 344	–5 443	4 502	–1 051
Ökning/minskning varulager		0	0	69	60
Ökning/minskning kortfristiga skulder		–1 959	3 825	–16 879	7 203
varav engångsmedel flykting		*–1 868*	*–5 082*	*–1 868*	*–5 082*
Ökning/minskning exploateringsfastigheter	2	0	0	0	0
Ökning/minskning kortfristiga placeringar	3	–23	9 847	–23	10 117
Kassaflöde från den löpande verksamheten		**25 639**	**37 538**	**43 784**	**75 727**
INVESTERINGSVERKSAMHETEN					
Investering i immateriella anläggningstillgångar	4	0	0	0	0
Investering i materiella anläggningstillgångar	5	–29 866	–27 924	–71 578	–85 498
Investeringsbidrag till materiella anläggningstillgångar	6	5 115	2 970	5 115	2 970
Försäljning av materiella anläggningstillgångar	7	0	0	1 800	49
Investering i finansiella tillgångar	8	–34	–39 042	–34	–39 042
Kassaflöde från investeringsverksamheten		**–24 785**	**–63 996**	**–64 697**	**–121 521**
FINANSIERINGSVERKSAMHETEN					
Nyupptagna lån	9	0	0	20 000	10 000
Återbetalning av lån		0	0	1 000	–31 500
Ökning/minskning av långfristiga fordringar	10	–5 000	4 065	–3 830	5 527
Nyemission		0	0	0	39 000
Finansiella leasingavtal		0	0	206	0
Kassaflöde från finansieringsverksamheten		**–5 000**	**4 065**	**17 376**	**23 027**
Årets kassaflöde		**–4 146**	**–22 393**	**–3 537**	**–22 767**
varav Orsa kommun		*–17 052*	*–13 567*		
varav koncernvalutakonto Orsabostäder AB		*–2 494*	*3 259*		
varav koncernvalutakonto Orsa Lokaler AB		*321*	*–11 820*		
varav koncernvalutakonto Orsa Vatten och Avfall AB		*15 079*	*–265*		
Likvida medel vid årets början		29 512	51 905	31 967	54 734
Likvida medel vid årets slut		25 366	29 512	28 431	31 967
Förändring av likvida medel		**–4 146**	**–22 393**	**–3 537**	**–22 767**

Noter till kassaflödesrapport

(tkr)	Kommunen		Koncernen	
	2019	2018	2019	2018
1 Ej likviditetspåverkande poster				
Av- och nedskrivningar	12 554	11 559	33 869	31 771
Avsatt till pensioner	1 129	5 876	1 311	5 690
Ränta på pensionsavsättning (inklusive löneskatt)	747	529	747	529
Utrangering/reaförlust	0	0	0	0
Realisationsvinster vid försäljning av diverse anläggningstillgångar	0	0	–79	–48
Korrigering och utrangering av diverse anläggningstillgångar	4 587	223	4 587	223
Upplösning av investeringsbidrag	–1 796	–1 541	–1 796	–1 541
Förändring av obeskattade reserver	0	0	–2 256	–802
Förändring av uppskjuten skatt	0	0	317	1 614
Diverse ej likviditetspåverkande poster	0	0	2 112	0
Summa	**17 221**	**16 646**	**38 812**	**37 436**
2 Exploateringsfastigheter				
Försäljning av exploateringsfastigheter	0	0	0	0
Exploatering	0	0	0	0
Summa	**0**	**0**	**0**	**0**
3 Kortfristiga placeringar				
Avyttring kortfristiga placeringar	0	10 000	0	10 270
Anskaffning kortfristiga placeringar	0	0	0	0
Värdereglering kortfristiga placeringar	–23	–153	–23	–153
Summa	**–23**	**9 847**	**–23**	**10 117**
4 Investering i immateriella anläggningstillgångar				
Anskaffning enligt investeringsredovisningen	0	0	0	0
Summa	**0**	**0**	**0**	**0**
5 Investering i materiella anläggningstillgångar				
Anskaffning enligt investeringsredovisningen	–29 866	–27 924	–71 578	–85 498
Summa	**–29 866**	**–27 924**	**–71 578**	**–85 498**
6 Investeringsbidrag till materiella anläggningstillgångar				
Anläggnings- och anslutningsavgifter	5 115	2 866	5 115	2 866
Investeringsbidrag	0	104	0	104
Summa	**5 115**	**2 970**	**5 115**	**2 970**
7 Försäljning av materiella anläggningstillgångar				
Diverse mindre avyttringar	0	0	1 800	49
Summa	**0**	**0**	**1 800**	**49**

(tkr)	Kommunen		Koncernen	
	2019	2018	2019	2018
8 Investering i finansiella tillgångar				
Köp av aktier i Inera AB	0	– 42	0	– 42
Ökning av aktiekapital i Orsa Lokaler AB	0	– 35 000	0	– 35 000
Ökning av aktiekapital i Orsa Vatten och Avfall AB	0	– 4 000	0	– 4 000
Värdereglering finansiella tillgångar	– 34	0	– 34	0
Summa	**– 34**	**– 39 042**	**– 34**	**– 39 042**
9 Nyupptagna lån				
Nyupptagna lån koncern Orsabostäder AB	0	0	0	0
Nyupptagna lån koncern Orsa Vatten och Avfall AB	0	0	20 000	10 000
Summa	**0**	**0**	**20 000**	**10 000**
10 Långfristiga fordringar				
Oreälvens Kraft AB amortering av lån	0	3 772	0	3 772
Lån till Orsa SK multiskidbana	– 5 000	0	– 5 000	0
Andra långfristiga fordringar	0	293	1 170	1 755
Summa	**– 5 000**	**4 065**	**– 3 830**	**5 527**

Redovisningsmodell

I driftredovisningen beskrivs de enskilda verksamheternas budgeterade respektive redovisade kostnader och intäkter. Resultaträkningen utgår från intäkterna och kostnaderna i driftredovisningen sedan dessa summor har justerats med bland annat interna poster.

Investeringsredovisningens uppgift är att visa hur investeringsutgifterna under året har fördelat sig på olika verksamhetsområden.

Resultaträkningen redovisar intäkter och kostnader och visar hur årets resultat samt förändringen av eget kapital har uppkommit. Förändringen kan också erhållas genom att jämföra eget kapital mellan två redovisningsår.

Kassaflödesrapporten ger upplysning om hur medel har tillförts och använts. Ett positivt saldo på kassaflödesrapporten innebär således att en del av de tillförda medlen har använts till att förstärka likviditeten.

I balansräkningen redovisas kommunens finansiella ställning vid en viss tidpunkt. Här redovisas hur kommunens kapital har använts och anskaffats. Kapitalet används till olika slags tillgångar, som finansieras antingen av skulder i kombination med eller enbart eget kapital. Balansräkningens tillgångssida uppdelas i anläggnings- och omsättningstillgångar. Anläggningstillgångar är fast och lös egendom avsedd för stadigvarande innehav. Exempel på det är bland annat byggnader, maskiner och fordon.

Omsättningstillgångarna består av likvida medel och tillgångar som på kort tid kan omvandlas till likvida medel.

Skulderna uppdelas i långfristiga respektive kortfristiga skulder beroende på löptid. Eget kapital är differensen mellan tillgångar och skulder.

Redovisningsprinciper 2019

Kommunen följer kommunal bokförings- och redovisningslag samt de rekommendationer som Rådet för kommunal redovisning (RKR) utfärdat vad gäller redovisningen. Undantaget är redovisning av finansiell leasing.

I noterna till resultaträkningen lämnas upplysning om ej uppsägningsbara operationella **leasingavtal**. Några leasingobjekt är att betrakta som finansiell leasing enligt RKR R5. Nedan lämnas upplysningar om dessa avtal. Finansiella leasingavtal med en avtalstid överstigande tre år:

Avgifter (tkr)	2019	2018
– med förfall inom 1 år	1 103 306	1 052 587
– med förfall inom 1–5 år	944 047	1 592 487
– med förfall senare än 5 år	0	0

Det totala finansiella leasingbeloppet bedöms vara mycket lågt i förhållande till totala balansomslutningen (cirka 0,5 procent) och skulle sannolikt inte påverka en ekonomisk bedömning av kommunens ställning.

Kommunalskatten har periodiserats enligt RKR R2. Det innebär att kommunen i bokslutet för 2019 har bokfört den definitiva slutavräkningen för 2018 samt en preliminär slutavräkning för 2019. Den preliminära slutavräkningen för skatteintäkter baseras på Sveriges Kommuner och Regioners (SKR:s) decemberprognos.

Kommunen följer RKR 18.1 vad gäller **avgift eller bidrag till anläggningstillgångar**. Investeringsbidrag, anslutningsavgifter och gatukostnadsersättningar redovisas från och med 2013 enligt RKR 18.1. De tas upp som en förutbetald intäkt och periodiseras över anläggningstillgångens nyttjandeperiod. Tidigare erhållna avgifter eller bidrag ändras inte, utan löper som nettoavskrivning till avskrivningsperiodens slut. Från år 2020 kommer kommunen att följa RKR R2.

Arbetsgivaravgifter har bokförts i form av beräknade, procentuella personalomkostnadspålägg i samband med löneredovisningen enligt SKR:s rekommenderade nivå.

Pensionsskulden har beräknats av KPA Pension enligt RKR:s rekommendation. Pensionsåtaganden som intjänats före 1998 redovisas som en ansvarsförbindelse i enlighet med den kommunala redovisningslagen.

Pensioner intjänade från och med 1998 redovisas som en avsättning i balansräkningen.

Semesterlöneskulden avser ej uttagna semesterdagar.

Tillsammans med **skuld till timanställda med mera** för arbete som utförts i december 2019 och upplupen arbetsgivaravgift redovisas semesterlöneskulden som en kortfristig skuld.

Anläggningstillgång bedöms en tillgång vara när anskaffningsvärdet uppgår till ett basbelopp (för närvarande 46,5 tkr) och den är avsedd för stadigvarande bruk eller innehav.

Anläggningstillgångarna värderas till anskaffningsvärde med avdrag för planenliga avskrivningar.

Avskrivningstiden för byggnader och tekniska anläggningar är 10–50 år och för maskiner och inventarier 3–10 år. Linjär avskrivningsmetod tillämpas. En bedömning av anläggningarnas värde görs och i de fall där anläggningens värde bedöms varaktigt förändrats görs en justering av det bokförda värdet. För tillgångar i form av konst och pågående arbeten görs inga avskrivningar. Internräntan har beräknats med 1,5 procent på tillgångarnas bokförda värde enligt SKR:s rekommendation.

Komponentindelning av materiella anläggningstillgångar har införts från 2014 för befintliga tillgångar.

För investeringar i nya anläggningar tillämpas komponentindelning och en komponent definieras som en utgift som är relativt stor i relation till den totala investeringen och bedöms ha en avvikande avskrivningstid.

Årligen görs en bedömning av kvarvarande objekt i anläggningsreskontran om det finns något nedskrivningsbehov utifrån att anläggningen inte längre används, alternativt nyttjas som det var tänkt från början.

Kostnadsräntor som hör till redovisningsperioden har skuldbokförts och belastat periodens resultat.

Exploateringsfastigheter redovisas som omsättningstillgångar från och med 2009.

Osäkra fordringar, det vill säga kundfordringar äldre än 6 månader, har värdereglerats.

Den sammanställda redovisningen för koncernen har upprättats enligt förvärvsmetoden med proportionell konsolidering. Transaktioner och mellanhavanden mellan kommunen och dotterföretaget har eliminerats för att ge en rättvisande bild av koncernens totala ekonomi. I den kommunala koncernen ingår bolag där kommunen har minst 20 procents inflytande. Kommunen äger Oreälvens Kraft AB till 35 procent men inflytandet beräknas inte vara så stort att kommunens del av företaget ska konsolideras.

Vissa aktier klassificeras som **kortfristig placering** då syftet med innehavet är avyttring för att lösa framtida pensioner.

Revisorerna i Orsa kommun

2020-04-21

Till
Fullmäktige i Orsa kommun
organisationsnummer 212000-2189

Revisionsberättelse för år 2019

Vi, av fullmäktige utsedda revisorer, har granskat den verksamhet som bedrivits i styrelse, nämnder och fullmäktigeberedningar och genom utsedda lekmannarevisorer/revisorer den verksamhet som bedrivits i kommunens företag. Granskningen har utförts av sakkunniga som biträder revisorerna.

Styrelse, nämnder och beredningar ansvarar för att verksamheten bedrivs enligt gällande mål, beslut och riktlinjer samt de lagar och föreskrifter som gäller för verksamheten. De ansvarar också för att det finns en tillräcklig intern kontroll och återredovisning till fullmäktige.

Revisorerna ansvarar för att granska verksamhet, intern kontroll och räkenskaper samt att pröva om verksamheten bedrivits enligt fullmäktiges uppdrag och mål samt de lagar och föreskrifter som gäller för verksamheten.

Granskningen har utförts enligt kommunallagen, god revisionssed i kommunal verksamhet och kommunens revisionsreglemente. Granskningen har haft den omfattning och inriktning samt givit det resultat som redovisas i bilagan "Revisorernas redogörelse".

KPMG:s granskning visar att samtliga finansiella mål är uppnådda under 2019. Eftersom samtliga finansiella mål har uppnåtts bedömer vi att resultatet enligt årsredovisningen är förenligt med de av fullmäktige fastställda finansiella målen.

När det gäller verksamhetsmål innehåller årsredovisningen en uppföljning av kommunens fyra (4) målområden; "Digitalisering", "Näringsliv och Skola", "Ekonomi", "Medarbetare" och "Antal invånare". Tre av verksamhetsmålen kan inte mätas eller har inte uppfyllts. De övergripande målen har delats in i 28 verksamhetsmål varav 21 uppnås, fem stycken uppnås delvis och två stycken uppnås ej. Eftersom samtliga verksamhetsmål inte har uppnåtts bedömer vi att resultatet enligt årsredovisningen är inte förenligt med de av fullmäktige fastställda verksamhetsmålen.

Vi bedömer sammantaget att styrelse, nämnder och beredningar i Orsa kommun har bedrivit verksamheten på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt.

Vi bedömer att räkenskaperna väsentligen är rättvisande.

Vi bedömer att styrelsens, nämndernas och beredningarnas interna kontroll har varit tillräcklig.

Vi bedömer sammantaget att resultatet enligt årsredovisningen är förenligt med de finansiella mål men inte de verksamhetsmål som fullmäktige uppställt.

Vi tillstyrker att fullmäktige beviljar ansvarsfrihet för styrelse, nämnder och beredningar samt enskilda ledamöterna i dessa organ.

Vi tillstyrker att fullmäktige godkänner kommunens årsredovisning för 2019.

Vi åberopar bifogade redogörelse och rapporter.

Orsa kommun, april 2020

Elsmari Laggar Bärjegård

Susanne Andersson

Kåre Olsson

Elisabeth Langran

Karolina Sandvik

Bilagor:

Revisorernas redogörelse

Förteckning över de sakkunnigas rapporter

Granskningsrapporter från lekmannarevisorerna i Nodava AB, Orsa Lokaler AB, Orsa vatten och avfall AB och Orsabostäder AB

Produktion: Fernemo Information & Grafik AB
Caroline Degerfeldt, korrektur
Zarah Virtanen Windh, layout

Orsa kommun
Box 23, 794 21 Orsa
0250-55 21 00
orsa.kommun@orsa.se